

Uvodnik

Jurij Paljč

Žled, ne ledena prha!

Zapisati, da je slo pri letošnji porazdelitvi denarnih sredstev pri slovenski vladi za našo narodno skupnost v Italiji za ledeno prho, je pre malo, saj nam za dvajset odstotkov in več manjša denarna sredstva priklicujejo v spomin pogubni žled, ki je letošnjo zimo grobo poškodoval slovenske gozdove in bodo potrebna desetletja, da bo polovica slovenskih gozdov ozdravela. Minuli teden so vse naše ustanove iz Ljubljane prejele odločbe o porazdelitvi denarne pomoči, ki jo domovina daje nam, ki delamo v okviru slovenske narodne skupnosti v Italiji. Presenečenju ob pogledu na grobe finančne reze, ki bodo prizadeli vse nas, je sledilo razočaranje, temu osuplost in nejevera. Sicer obstaja najbrž še možnost, da lahko Urad za Slovence po svetu in v zamejstvu iz interventnih sredstev, ki jih ima, popravi nekatere vsote, a gre za tako hudo znižanje prispevkov, kakršnega nihče ni pričakoval. Zadruga Goriška Mohorjeva, ki je lastnica tednika Novi glas, Goriške Mohorjeve družbe ter revije Pastirček, je dobila odločbo, v kateri piše, da nam Republika Slovenija za letošnje leto nakazuje za 45 150 evrov manj finančnih sredstev (letos torej 173 000 evrov, lansko leto pa 218 150 evrov). Ob pogledu na to številko je takoj jasno, da gre za izjemno hudo krčenje finančnih sredstev, ki nakazuje sicer počasno, a tudi gotovo umiranje za naš tednik, saj smo že zadnja štiri leta v tako nezavidljivem finančnem položaju, da je ta odlok o znižanju sredstev zares lahko smrtonosni udarec za naš tednik in tudi Zadrugo samo.

V minulih letih, ki smo jih redno končevali v rdečih številkah, smo pri Zadrugi znižali stroške na vseh ravneh, Goriška Mohorjeva družba je izdajala manj knjig, pri Novem glasu pa smo se odrekli predvsem mladim sodelavcem. Ena od nalog našega tednika je, da vzgajamo v naši sredi nove časnikarje, kot smo to počeli v preteklosti, saj so pri nas vzgojeni časnikarji danes zaposleni tako pri Primorskem dnevniku kot na deželni sedeži RAI ter drugod, že štiri leta pa nimamo nikogar več, ki bi lahko čez leta vstopil v naše vrste in nadaljeval naše delo. Sami se torej odrekamo lastni prihodnosti. To je le en vidik. Drugi je, da pri Novem glasu že leta delamo na najnižji možni sindikalni postavki, morda je naša krivda v tem, da smo v očeh drugih premajhni, in tudi ta, da ne znamo dovolj dobro in na glas jokati, a dejstvo je, da imamo maloštevilni zaposleni že resne težave pri vsakdanjem delu. Radi bi poudarili, da smo pri tedniku Novi glas že ob samem nastanku poskrbeli, da je v našem prostoru prišlo do doslej edine korenite in pozitivne "odprave dvojnikov", saj je naš Novi glas nastal z združitvijo tržaškega tednika Novi list in goriškega tednika Katoliški glas, to smo storili že leta 1996. Kaj nas torej sedaj lahko še čaka? Ukinitvev? Nastali smo zato, da bi bili boljši, bolj sodobni, a vedno zvesti slovenstvu, svobodi, demokraciji in krščanskemu izročilu, kar skušamo biti tudi danes, ko nas je v uredništvu pol manj, kot nas je bilo ob nastanku tednika. Vsako leto smo zmanjševali izdatke, odšli smo tudi v globalni svet iskat cenejšo tiskarno, odrekli smo se nabavi fotografij, dragocenim sodelavcem, ki jih ne moremo plačevati; odrekli smo se vsemu, kar ni nujno potrebno za časopis. Ne, zares ne znamo jokati, sicer bi se to v javnosti vedelo, prav pa je, da nam ni vseeno ne za nas in ne za druge, ki od dela v slovenskih ustanovah preživljamo svoje otroke in same sebe. Če bomo šli po tej poti naprej, bomo zares postali samo še blede senca žive narodne skupnosti, ki ve, kaj huče, ki se zaveda izjemne vloge svoje domovine in tudi zato lahko od nje zahteva večjo pozornost!

Olympia napredovalo v državno B2 ligo (str. 15)

Foto David Sanzini

TRST Srečanje manjšinskih predstavnikov z ministrom Gorazdom Žmavcem Ljubljana bo manjšini namenila 1.200.000 evrov sredstev manj kot lani

Čeprav je na srečanju z mediji Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavec ob sklepu dopoldanskega soočanja z manjšinskimi družbenimi, političnimi in gospodarskimi dejavniki (člani t. i. gospodarskega foruma) v Italiji v petek, 9. maja, na sedežu Generalnega konzulata RS v Trstu z zanosom izpostavljaj pozitivnost pogovorov glede prihodnjega vsestranskega sodelovanja med zamejskim prostorom in matično domovino, je le na podlagi jasnega novinarskega vprašanja omenil tokrat žgočo tematiko financiranja slovenske manjšine v Italiji. Minister Žmavec je namreč dejal, da je bila Slovenija zaradi finančne krize prisiljena znižati svoja proračunska sredstva za 15/18%. Poudaril je, da bo Slovenija glede manjšinskega financiranja v dogovoru s krovnicima organizacijama SSO in SKGZ v prihodnjih letih izvedla reformo, na podlagi katere bodo budget manjšine sestavljala sredstva iz različnih virov: se pravi, da bo dosedanji režim, po katerem denarna podpora izhaja zgolj iz proračunskega sklada matične domovine, nadomestil nov sistem, ki bo črpal npr. iz evropskih, gospodarskih in drugih virov. Gre dajansko za zahteven načrt, o katerem je minister Žmavec dejal, da je "dolgoročne narave". Kaj pa trenutno stanje, ki je za našo manjšino domala porazno? O tem je zaradi takojšnjega odhoda Gorazda Žmavca spregovoril Dejan Podgoršek, svetovalec ministra. Takoj je pojasnil, da je letošnja porazdelitev sredstev, za katero je bila že izdana

Foto Slomedia

odločba, dokončna. To pomeni, da je Ljubljana slovenski narodni skupnosti v Italiji namenila 1.200.000 manj kot lani: naša 'organiziranost' bo tako lahko letos računala na 5.600.000 evrov.

Na ministrstvu se zavedajo, da bo ta poteza povzročila težave. Hkrati pa so ljubljanski sogovorniki krovnicima organizacijama obljubili, da bo potrebno ta trend v prihodnje spremeniti. Pri tokratnem resnem klestenju so se vsekakor držali načela, da je potrebno omogočiti čim bolj redno delovanje 'vitalnih organov' naše manjšine. Položaj bodo obenem poskušali "omiliti" s črpanjem iz sklada t. i. interventnih sredstev: pri tem pa je ostalo nedorečeno, kaj izraz 'omiliti' sploh pomeni...

/str. 10
IG

Politika

Evroposlanec SVP Herbert Dorfmann je bil gost stranke Slovenska skupnost ob bližajočih se evropskih volitvah 3

Pogovor

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je spregovoril o položaju opuščeni zemljišč na ozemlju tržaške pokrajine 11

Ob volitvah evropskega parlamenta

Od tokrat dalje bodo veljala nova pravila igre

Predsednik SSO Drago Štoka Krčenje sredstev je zelo nevarno!

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je za javnost izrazil veliko zaskrbljenost zaradi bistveno manjše višine prispevkov, ki jih je za letošnji razpis Slovenija nemanila društvom in organizacijam slovenske manjšine v FJK. Tudi na srečanju, ki je potekalo v petek, 9. maja, med ministrom Zmavcem in skupnim predstavništvom Slovencev v FJK, na Generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu, je problem finančnih sredstev bil ena glavnih tem.

V svojem posegu je predsednik SSO Drago Štoka sicer priznal, da so Slovenci v FJK seznanjeni s težkim finančnim in gospodarskim stanjem, v katerem se nahaja Republika Slovenija, podčrtal pa je, da je slovenska manjšina toliko bolj izpostavljena

na tem kriznim razmeram, še posebno v tistih organizacijah in ustanovah, ki imajo zaposleno osebje. V tem smislu je tudi apeliral na ministra, da preuči celotno zadevo in se preko krovnih organizacij preveri, katere so tiste situacije, ki potrebujejo dodatno pozornost in pomoč. V teh dneh so namreč razne organizacije in društva prejele odločbe, preko katerih jim je bil sporočen prispevek in večina se jih je že obrnila na urade SSO ter izrazila zaskrbljenost zaradi občutnega zmanjšanja. Še posebno zaskrbljenost so izrazili predsedniki organizacij in društev, kjer je zaposleno osebje. Svet slovenskih organizacij je že večkrat opozoril na dejstvo, da je tako krčenje sredstev zelo nevarno. Slovenske ustanove, organizacije in društva, ki delujejo v

FJK, so že več let v stalni finančni negotovosti, kar bistveno vpliva predvsem na srednjeročno načrtovanje rednega delovanja in letnih programov. Podoben problem se je že pojavil leta 2012, ko se bila pod vprašajem sredstva, ki jih Italija nameni slovenski manjšini preko zaščitnega zakona 38/01. Na koncu je največ posledic moral utrpeti ravno organizirani del slovenske manjšine v FJK in to se pozna še danes, kljub temu, da je Italija poravnala krizno situacijo iz leta 2012. Svet slovenskih organizacij bo podrobno analizo razdelitve sredstev, ki zadevajo letošnji razpis Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, preučil prihodnje sredo, 14. maja, ko bo zasedal izvršni odbor. Na podlagi tega bodo pripravljene nadaljnje predlogi in koraki.

Med 22. in 25. majem bodo v 27 državah članicah Evropske unije volitve, na katerih bodo državljani po določbah Lizbonske pogodbe izvolili 751 poslancev v skupni parlament vključno z njegovim predsednikom. To bodo že sedme redne volitve evropskega parlamenta po letu 1979. Pred tem letom so predstavnike v evropski parlament imenovali parlamenti posameznih držav članic. Uvedba neposrednih volitev evropskih poslancev je pomemben dogodek v razvojni poti Evropske zveze, po zadnjih določbah pa bo evropski parlament iz svoje srede izvolil člane izvršne komisije s pristojnostmi evropske vlade ter predsednika parlamenta. Po novih pravilih bo parlament pristojen za odobritev proračuna Unije, kar pomeni uveljavitev demokratične izbire najvišjih predstavnikov povezave. Tega bi se morali zavedati predvsem volivci in se udeležiti volitev. Drugače povedano, volivci imajo sedaj nesporen vpliv na odločitve, kdo bo prevzel vodenje Evropske komisije, tj. Vlade, in kakšna bo prihodnja usmeritev Evropske unije. S tem bi moral biti odpravljen eden glavnih razlogov za nezaupanje v evropske institucije, to se pravi tako imenovani skepticizem do evropske povezave in vračanje k uveljavljanju nacionalnih držav in njihovi neomejeni suvereniteti. Prav ob letošnjih evropskih volitvah je potrebno spregovoriti o nastanku in razvoju evropske povezave v okviru Evropske unije, njenih dosežkov in težav. Obračun njenega delovanja je brez dvoma pozitiven, a zdaj si mora začrtati cilje svojega razvoja in se soočiti s problemi sedanjega sveta, spopolniti svojo organiziranost in spet

pridobiti znatno omajano nezaupanje državljanov. Ob tem pa ne gre prezreti, da so ti zaradi pomanjkljivega informiranja pričakovali več od povezave. Pomanjkanje zaupanja je prišlo do izraza med še trajajočo gospodarsko krizo in ob dejstvu nihče ni znal oblikovati ustreznega modela za njeno premostitev. To je med drugim pospešilo pojav skepticizma, to se pravi dvomljenja v uspešno prihodnost same Evropske unije. Se-

je kot takšne in v celoti. Po vseh zgodovinskih preizkušnjah v zadnjih sto letih pa se morajo vsi trezno razmišljajoči državljani zavedati, da za evropske države ni alternative temu, da ostanejo skupaj, čeprav se od časa do časa pojavljajo tudi raznovrstne težave. Prav napovedane volitve za obnovitev evropskega parlamenta prihodnjega 25. maja je priložnost, da se evropski volivci izrečejo za nadaljevanje skupne poti, ki je bila začrtana z ustanovnimi pogodbami med evropskimi državami od leta 1952 naprej. Kot vemo, je v tem pogledu temeljnega pomena pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, podpisane v Rimu 25. marca 1957, med šestimi državami (Francija, Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg) s skupno 165 milijoni prebivalcev. Danes Evropska unija vključuje 27 držav in 500 milijonov prebivalcev. V več evropskih državah se danes pojavljajo zahteve ne samo po preureditvi Evropske unije, temveč tudi za izstop iz nje ter iz evropskega in šengenskega območja. Hkrati zahtevajo, da se meje Evropske unije zaprejo za tuje migrante, ki so tako postali grešni kozli oziroma "dežurni" krivci za vse evropske tegobe. Volivci v Italiji in Sloveniji bodo volili poslance v evropski parlament v nedeljo, 25. maja. Italija ima pravico do izvolitve 73 poslancev, Slovenija pa 8 poslancev. Italija je razdeljena v pet volilnih okrožij. Furlanija-Juljska krajina je skupaj z Emilijo Romagno, Venetom in Tridentinsko-Južno Tirolsko vključena v severovzhodno okraj, v katerem se izvoli štiri najst poslancev.

danje težave in s temi povezano nezadovoljstvo širokih plasti državljanov so izkoristili kratkovidni nacionalni politiki za nabiranje točk pri volivcih. Poudarjati so namreč začeli nasprotovanje doslej doseženi stopnji integracijskega procesa in nadaljnjim omejitvam suverenosti držav za dosego skupnih ciljev. Nekateri zahtevajo tudi odpravo evra in vrnitev k nacionalnim valutam. Po drugi strani pa so čutili potrebo po novi generaciji evropskih politikov, ki bi evropskemu projektu znali vdihniti novega duha in jasnih perspektiv, kakor so to znali doseči ustanovitelji povezave v okviru Evropske unije. Državljanji pa bi morali boljše poznati cilje delovanja te povezave in se zavedati vseh možnosti in ugodnosti, ki jih lahko imajo od nje in zavestno uporabljati svoje pravice, med temi predvsem volilno pravico za vplivanje na vodenje politike Uni-

lije prebivalcev. Danes Evropska unija vključuje 27 držav in 500 milijonov prebivalcev. V več evropskih državah se danes pojavljajo zahteve ne samo po preureditvi Evropske unije, temveč tudi za izstop iz nje ter iz evropskega in šengenskega območja. Hkrati zahtevajo, da se meje Evropske unije zaprejo za tuje migrante, ki so tako postali grešni kozli oziroma "dežurni" krivci za vse evropske tegobe. Volivci v Italiji in Sloveniji bodo volili poslance v evropski parlament v nedeljo, 25. maja. Italija ima pravico do izvolitve 73 poslancev, Slovenija pa 8 poslancev. Italija je razdeljena v pet volilnih okrožij. Furlanija-Juljska krajina je skupaj z Emilijo Romagno, Venetom in Tridentinsko-Južno Tirolsko vključena v severovzhodno okraj, v katerem se izvoli štiri najst poslancev.

Alojz Tul

Svet slovenskih organizacij

Dobri odnosi na temeljih Evrope

Svet slovenskih organizacij zelo pozitivno ocenjuje obisk predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja v Rimu, kjer ga je sprejel italijanski predsednik Giorgio Napolitano. Obisk, ki je poleg protokolarnih državnih srečanj vključeval tudi srečanja z visokimi predstavniki italijanskih državnih institucij, pogovor z vodstvom italijanskega združenja industrijcev in odkritje spominske plošče slovenskemu diplomatu dr. Cirilu Kotniku, je potrdil dobre meddržavniške odnose med Italijo in Slovenijo, kar je še posebej pomembno za slo-

vensko narodno skupnost v FJK. SSO z zadovoljstvom ugotavlja, da je kljub težkim gospodarskim in političnim razmeram, v katerih se nahajata obe državi, prevladalo pozitivno gledanje v prihodnost, ki mora sloneti na temeljih evropskega povezovanja in visokega spoštovanja pravic narodnih in jezikovnih manjšin, še posebno slovenske v FJK in italijanske v Sloveniji. V tem smislu bi bilo še posebej pozitivno, da bi bili obe manjšini stalno vključeni v gospodarske tokove, kar bi dalo več razvojnih možnosti obmejnim področjem v Italiji in Sloveniji, ki

so še posebej utrpeli dolgo in težko finančno in gospodarsko krizo. SSO s posebnim zadovoljstvom pozdravlja odkritje spominske plošče slovenskemu diplomatu dr. Cirilu Kotniku, ki je v težkih časih fašizma in nacistične okupacije pomagal številnim Judom in antifašistom ter tako rešil več človeških življenj. Posebno zahvalo za to izredno dejanje izreka časnikarju Ivu Jevnikarju, ki ima pri odkrivanju življenjske zgodbe Cirila Kotnika največ zaslug, kot tudi slovenskemu veleposlaniku v Rimu Iztoku Mirošiču.

Republika Slovenija

Poletni tečajji slovenščine za otroke in mladostnike

Mladinska poletna šola slovenskega jezika (od 30. 6. do 11. 7. 2014)

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik vabi mladostnike, stare od 13. do 17. leta, da poleti obiščejo Ljubljano in se udeležijo 9. Mladinske poletne šole slovenskega jezika!

V dopoldanskem času bo potekal jezikovni pouk, prilagojen jezikovnemu predznanju udeležencev, v popoldanskem in večernem času pa bo organiziran spremljevalni program, ki bo namenjen spoznavanju slovenske kulture, zgodovine in sodobne stvarnosti, poskrbljeno pa bo tudi za obilico športnih in sprostitivnih dejavnosti.

Tečaj bo potekal na Srednji vzgojiteljski šoli in gimnaziji Ljubljana, udeleženci pa bodo bivali v Dijaškem domu Bežigrad. Na tečaj se je mogoče prijaviti s prijavnico ali po elektronski pošti (damjana.kern@ff.uni-lj.si).

si), in sicer najpozneje do 17. junija 2014. Cena tečaja je 540 EUR, cena namestitve v dijaškem domu pa 200 EUR.

Za udeležence iz zamejstva in izseljenstva Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu namenjata štipendije. Prošnje za štipendije je potrebno poslati do 15. maja 2014 na naslov Centra za slovenščino (Kongresni trg 12, 1000 Ljubljana) ali na elektronski naslov (damjana.kern@ff.uni-lj.si).

Več informacij na spletni strani www.centerslo.net
Poletna šola slovenščine za otroke

Na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani letos prvič organizirajo tudi Poletno šolo slovenskega jezika za otroke od 8. do 12. leta. Poletna šola se bo začela v ponedeljek, 7. 7. 2014, končala pa v petek, 11. 7. 2014. Tečaj slovenskega jezika bo potekal v dopoldanskem času, od 9.00 do 12.30 (v obsegu 4 šolskih ur) na Srednji vzgojiteljski šoli in gimnaziji Ljubljana. Pred začetkom tečaja bodo udeleženci izpolnili jezikovni test. Na podlagi rezultatov pri testu bodo uvrščeni v ustrezne skupine, v katerih bo od 8 do 12 udeležencev. Tečaj bo izveden, če bo prijavljenih vsaj 6 udeležencev na skupino. Cena tečaja je 200 EUR, cena namestitve v dijaškem domu pa 110 EUR.

Otroke lahko na poletno šolo slovenščine prijavite s prijavnico ali po elektronski pošti (mladinski.tecaji@ff.uni-lj.si), in sicer najpozneje do 3. junija 2014. Število udeležencev je omejeno, zato pohitite s prijavo! Več informacij na spletni strani www.centerslo.net

Povejmo na glas

Nečastno spotikanje ob 80 evrov

Potem ko se je z Renzijem končno našel nekdo, ki se je z mesta visoke, se pravi odločujoče politike zavzel za t. i. nižji srednji sloj, so dvignili glavo številni odpori in pokazali, kako nehumana je sedanja družba in kako nizko je na lestvici vrednot. Ukrep plačilnega dodatka v znesku 80 evrov pomeni letno za okrog 10 milijonov Italijanov še eno plačo, kar za navedeni sloj ni malo. In prav je tako, ker na ta način vsaj nekaj od teh milijonov ne bo zdrselo pod prag revščine in tega bi morali biti vsi družbeni predstavniki in dejavniki veseli, še več, morali bi biti srečni, da je bil slednjič storjen korak v tej smeri. Toda nič od tega: ko je Renzi napovedal svojo namero, so se takoj sprožili ostru ugovori, češ da takšen ukrep nima finančnega kritja in je neizvedljiv, v vsakem primeru pa bo odjedel okrog 10 milijard evrov, ki bi jih lahko porabili za bolj koristne stvari - kot da pravičnejša socialna država ni koristna. Očitno se mnogim boj proti obubožanju družbe ne zdi pomemben, čeprav po najnovejših podatkih otepanje z revščino grozi vsakemu tretjemu prebivalcu na jugu države, vsakemu sedmemu v njenem osrednjem in vsakemu devetemu v njenem severnem delu. Sploh se je pokazalo, da je občutek za socialno pravičnost, ki je vrednota, brez katere v izgrajevanju družbe vse druge vrednote nimajo velike cene, da je torej ta občutek skoraj povsem zamrl, kar pa je dejstvo, nad čimer bi se morali vsi resno zamisliti in tudi ukrepati. Ker pa to večine očitno prav nič ne

skrbi, se družba - tudi drugje - pogreza v vse bolj nevarne socialne delitve in s tem postaja spodbudna skupnost le za maloštevilne, se pravi za vse bogatejši bogati sloj. Osebe na vodilnih položajih imajo danes 5,6-krat večjo plačo od svojih delavcev oziroma uslužbencev, pred dvajsetimi leti je bila njihova plača le trikrat večja. V kolikor pa sežemo v območje najbogatejših, dosega premoženje desetih najbogatejših Italijanov 75 milijard evrov, kar je premoženje skoraj petstotisoč (!) družin t. i. nižjega srednjega sloja. Razpon je milo rečeno osupljiv in kar se tiče etike dobesedno svetopisemsko apokaliptičen. Toda tudi to nikogar ne vznemirja, ampak se dvigne vik in krik, kadar kdo javno postavi vprašanje, ali nemara ne bi bilo prav, ko bi bogati sloj dal nekaj več v državno blagajno. Tu pa politika popolnoma odpove in potisne zadevo v predal, da je čimprej pozabljena in da ostane vse po starem. Če se vrnemo na Renzijevo odločitev odrezati nekaj več pogače zelo skromno premožnim milijonom svojih državljanov, pa najbolj neprijetno preseneča največji sindikat, ki je odločitev najprej sprejel s pričakovanim zadovoljstvom, potem pa je stališče popolnoma spremenil. Sedaj izničuje vrednost ukrepa 80 evrov s svetovlinsko zahtevo, kako bi moral predsednik dati vsem delo in to za nedoločen čas! Ponovno se je torej, vsekakor na žalost pokazalo, kako neskončno malo smo pripravljeni uresničevati pravičnejšo družbo.

Janez Povše

Herbert Dorfmann častni gost deželnega sveta SSK Evropa ne more biti pod vprašajem

Evropska unija je začrtana pot, ki nima vrnitve, mora pa biti sposobna nuditi konkretne odgovore, predvsem na vprašanje dela. Samo na tak način lahko najbolj učinkovito odgovori na populistične protievropske težnje, ki se pojavljajo tik pred evropskimi volitvami.

Evropska unija je tudi edinstveni okvir za narodne in jezikovne skupnosti, ki morajo dobiti več pozornosti in konkretnih ukrepov. To velja še posebno za tiste narode in jezikovne skupnosti, ki nimajo svoje lastne, matične države. Tako bi lahko strnili povzetek vsebin, ki jih je obravnaval Deželni svet Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v FJK, ki je zasedal v soboto, 10. maja, v prostorih agriturizma Milič v Zagradcu pri Zgoniku.

Deželni svet SSK se je začel s pozdravom deželnega podpredsednika Hadrijana Corsija, ki je prevzel predsedovanje zaradi odsotnosti predsednice Fulvie Premolin, ki so jo županske zadolžitve zadržale v občini Dolina. Poseben pozdrav je Corsi namenil glavnemu gostu večera evropskemu poslancu Herbertu Dorfmannu, kateremu je tudi kot prvemu predal besedo.

Herbert Dorfmann se je zahvalil

za povabilo in za ponovno sklenjeno volilno zavezo s SSK za evropske volitve. Zahvalil se je tudi Tanji Peric, ki za SSK kandidira na listi južnotirolske SVP, nato je spregovoril članom deželnega sveta SSK.

Letošnje volitve predstavljajo prapred evropskimi volitvami.

Marko Pisani, Herbert Dorfmann in Maurizio Vidali

referendumu za ali proti Evropi, je povedal Dorfmann in menil, da je mogoče tako tudi prav. EU je v teh letih morala sprejeti zares težke odločitve. Kljub temu da so bile težave posledica ravnanja posameznih držav članic, je krivda padla na EU. Seveda bi bilo lažje pustiti, da bi pet držav članic propadlo, a to ni način dela v Evropi. Danes podatki kažejo, da smo spet v gospodarskem razvoju. To velja tudi za Italijo, ki ima danes zelo nizko obrestno mero.

Torej, po prepričanju Dorfmann, rezultati se kažejo. Za Dorfmann, ki je nosilec liste SVP, pa je vprašanje posledic, ki jih je pustila finančna in gospodarska kriza. Največji problem je namreč brezposelnost, še posebno kar se tiče mladine. Na tem področju potrebujemo nova delovna mesta. Politika pa mora pripraviti primerne pogoje za podjetja, ki so delodajalec. Največji problem je birokracija, proti kateri se morajo skupno zavzeti tako Evropa kot države članice.

Herbert Dorfmann se je nato navezal na volilne teme. Južnotirolska SVP je skupaj s SSK sestavila pravo listo manjšin in avtonomijskih gibanj. Žal je bila ta tema bolj malo v ospredju v iztekajočem se mandatu Evropskega parlamenta, kljub temu da živi v Evropi skoraj 50 milijonov ljudi, ki pripadajo narodnim in jezikovnim manjšinam. Pomembno je bilo, da je bila sprejeta resolucija o ogroženih jezikih, kot je na primer ladinsčina. V naslednjem mandatu pa se bo potrebno zavzeti za evropski protokol o manjšinah. Druga pomembna točka zadeva regionalno sodelovanje in pri tem je Dorfmann

citiral alpsko makroregijo, ki je trenutno še prazna škatla. Pri tem bodo imele veliko vlogo predvsem avtonomne dežele in pokrajine v alpskem loku. Tematike, kot so logistika in prevozi, turizem, vodni viri, so namreč skupne na celotnem področju. V tem smislu že deluje evropsko združenje za teritorialno sodelovanje Euroregion Tirol-Südtirol-Trentino, kjer dve avtonomni pokrajini in avstrijska zvezna dežela skupno sodelujejo v odnosu do

Bruslja.

Evropski poslanec SVP je poseben poudarek namenil kmetijstvu, ker je to povezano z upravljanjem teritorija. Teritorij brez kmetijstva ne more živeti, kot tudi turizem brez kmetijstva nima pravih vsebin. In to je pomembno še posebno v tistih predelih, ki so gospodarsko zaostali oziroma se nahajajo na obrobju. Podčrtal je tudi velik problem priseljavanja, kjer Evropa nima pristojnosti, bo pa potrebno v prihodnje uveljaviti evropsko zakonodajo za to kočljivo vprašanje.

Nosilec liste SVP Herbert Dorfmann je svoje izvajanje zaključil z zahvalo SSK za sodelovanje na skupni manjšinski listi SVP, h kateri so pristopile še druge manjšine. SSK pa je temeljni partner v tem večletnem projektu političnega medmanjšinskega sodelovanja.

V nadaljevanju zasedanja deželenga sveta SSK se je predstavila evropska kandidatka Tanja Peric, ki se je zahvalila stranki za zaupanje. Prisotnim članom je povedala, da so v sklopu mladinske sekcije SSK že sodelovali s Herbertom Dorfmannom. Z njegovo pomočjo so namreč predstavili problematiko dvojezičnosti na "intergrupi" za manjšine in jezikovne skupnosti. "Gotovo bomo kot lista med zmagovalci in še naprej prisotni v Evropskem parlamentu", je zaključila svoj poseg Tanja Peric.

Pokrajinski tajnik SSK za Tržaško Peter Močnik je deželnemu svetu predstavil liste in županske kandidate SSK v Dolini, Repentabru in Zgoniku. Poudaril je veliko ne-

varnost volilne neudeležbe, ki bi bila še posebno pogubna za slovenske občine, zato je potrebno v volilni kampanji poudariti velik pomen, ki ga ima volilna pravica. Podčrtal je velik pomen, ki ga ima za Slovence sodelovanje SSK na listi SVP, ki je postala prava lista narodnih manjšin. Julijan Čavdek je za goriški del prav tako podčrtal vedno večji pomen sodelovanja med manjšinami za evropske volitve. Na goriškem teritoriju pa ima SSK svoje samostojne liste v Sovodnjah in Števerjanu. Sekcija SSK v Doberdolu pa je izbrala sodelovanje v občanski listi, ki združuje več realnosti in se ponuja kot resna alternativa dosedanjemu upravljanju levousmerjene Občinske enotnosti.

Deželni podtajnik Igor Gabrovec, ki je nadomeščal tajnika Damijana Terpina, kateri je zamrnil svojo funkcijo zaradi kandidiranja za evropske volitve v Sloveniji na listi SDS, je nekako povzel prizadevanje SSK, da bi se med Slovenci začelo udeleževati večje politično sodelovanje. Žal je tudi tokrat to ostalo samo na ravni predloga. Na občinski ravni so pomembni kandidati, njihova verodostojnost in osebni stiki, kar SSK s svojimi listami tudi izpolnjuje. Evropske volitve so za Ga-

brovca pomembne za manjšinsko stvarnost, ki ima po zakonu nekatere olajšave. Te koristi lista SVP, ki pa mora vseeno zbrati za izvolitev enega kandidata najmanj 50.000 osebnih preferenc. Pri tem je poudaril, da je za listo SVP možno oddati samo eno preferenco, ki jo lahko oddamo ali Herbertu Dorfmannu ali Tanji Peric.

V razpravi, ki je sledila, se je vključil tudi Damijan Terpin, ki je poudaril zelo dobro sodelovanje med SSK in SVP, in to ne samo na ravni evropskega parlamenta, temveč tudi z južnotirolskimi parlamentarci v italijanskem parlamentu, ki so stalno na razpolago za posredovanje, ki zadeva izvajanje zaščitne zakonodaje. S ponosom in veseljem je ugotovil, da je Tanja Peric edina slovenska kandidatka na letošnjih evropskih volitvah, kateri gre tudi zaupati. Glede svoje slovenske kandidature za evropski parlament pa je izrazil, da ni nemoogoče, da bi v evroparlamentu sedela dva predstavnika manjšin iz Italije.

Zasedanje deželenga sveta SSK je zaključil Hadrijan Corsi, ki se je vsem udeležencem zahvalil za prisotnost in pozval, da se do volitev vsi zavzamemo za čim boljši uspeh SSK in njenih kandidatov.

Igor Gabrovec, Hadrijan Corsi, Herbert Dorfmann, Tanja Peric in Julijan Čavdek

Razvojne teme v središču pozornosti Evropski poslanec Herbert Dorfmann na Goriškem

Dvodnevni obisk evropskega poslanca in nosilca liste SVP za letošnje evropske volitve Herberta Dorfmann se je zaključil v nedeljo dopoldne na Goriškem. Na srečanju, ki je potekalo v Lokandi Devetak na Vrhu, so ga sprejeli goriški predstavniki stranke SSK, katerim se je predstavila tudi evropska kandidatka SSK na listi južnotirolske SVP Tanja Peric. Na srečanju je bilo prisotnih več kandidatov SSK iz Doberdoba, Sovodenj in Števerjana. Pred prihodom na Vrh, se je evroposlanec Dorfmann, v spremstvu deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca in evropske kandidatke Tanje Peric, srečal z županskim kandidatom SSK za sovodnjsko občino Julijanom Čavdkom. Južnotirolskemu gostu je Čavdek v kratkih obrisih predstavil občinske postavke za občino, njeno teritorialno razsežnost in naravne ter kulturne posebno-

sti. Herbert Dorfmann si je v spremstvu Tanje Peric in Julijana Čavdka ogledal tudi razširjeni avtocestni odsek, za katerega pa občina Sovodnje ob Soči ni prejela še

Igor Gabrovec, Tanja Peric, Herbert Dorfmann in Julijan Čavdek

primerne odškodnine. Evropski poslanec je potrdil, da mora biti to urejeno in zapisano v sami koncesiji. Na Južnem Tirolskem so namreč zaradi pomanjkanja odškodninske postavke za občine, preko katerih je speljana avtocesta, razveljavili koncesijski raz-

pis. Seznanil pa se je tudi s težavami pri postavljanju dvojezičnih oznak.

Sovodnjski kandidat Julijan Čavdek je poslancu Dorfmannu pokazal tudi Malnišče, tako da se je seznanil tudi s tamkajšnjim odlagalističnem, za katerega še vedno ni nobene rešitve na vidiku in s stanjem obrtne cone, ki je utrpela posledice gospodarske krize ter pomanjkanja

infrastruktur. Na srečanju s kandidati v Lokandi Devetak na Vrhu se je Herbert Dorfmann srečal še s župansko kandidatkinjo Franco Padovan iz Števerjana in županskim kandidatom Aldom Jarcem iz Doberdoba. Oba sta mu na kratko orisala glavne točke volilnih programov liste SSK v Števerjanu in občanske liste za Doberdob. Glavna tema srečanja so bile lokalne avtonomije, ki jih je potrebno

zaščititi saj predstavljajo hrbtenico javne uprave in so tudi občanom najbližje. Od njih imajo tudi največ koristi narodne in jezikovne manjšine. Dorfmann je poudaril, da mora Evropa za to poskrbeti. Težnje proti Evropski Uniji pa so sum-

Tanja Peric, Gemma Kovic, Tatjana Devetak, Julijan Čavdek, Igor Tomsic in Herbert Dorfmann

ljive, saj bi se na tak način rade okrepile države, kar je spet problematično za avtonomijo pokrajin in dežel. Lokalne avtonomije morajo biti v središču razvojnih smernic, ker so v neposrednem stiku s teritorijem in ga poznajo. V tem smislu je potrebno širše povezovanje na ravni evropskih makroregij, kakršna je nastala v alpskem loku in jo je potrebno dopolniti z vsebinami in projekti. Velik potencial predstavlja še vedno kmetijstvo, brez katerega ni pravega upravljanja teritorija, pa tudi turizem se ne more pravilno razviti. Seveda so za sodobno kmetijstvo potrebni tudi primerne pogoji, med katerimi je v prvi vrsti zagotovitev vode za namakanje.

Dorfmann je svoj poseg zaključil z zahvalo za sprejem in za sodelovanje na listi SVP za evropske volitve. Lista se razvija v pravo povezovanje med manjšinami, saj je med kandidati, poleg predstavnice SSK Tanje Peric, še predstavnica PATT. Za podporo listi

SVP pa se ogrevajo tudi nekatera avtonomijska gibanja v Veneti in tudi v naši deželi.

Srečanje se je nadaljevalo, tako da so spregovorili evropska kandidatkinja Tanja Peric, županski kandidati Julijan Čavdek, Franca Padovan ter Aldo Jarc in deželni svetnik Igor Gabrovec. Vsi skupaj so podčrtali potrebo, da se je treba množično udeležiti tako občinskih kot evropskih volitev in seveda podpreti znak lipove vejice za občinske volitve ter simbol planike za evropske volitve. Kdor bo podprl listo SVP, pa lahko odda samo eno preferenco.

Aldo Jarc, Franca Padovan, Tanja Peric, Herbert Dorfmann in Julijan Čavdek

GORICA Podelitev priznanja Kazimir Humar

Dragoceno poslanstvo goriških Marijinih sester

Prvo jubilejno, deseto priznanje, ki nosi ime po nepozabnem, na Goriškem posebno zaslužnem duhovniku in vsestranskem kulturniku, msgr. Kazimirju Humarju, so v petek, 9. maja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž prejele članice goriške skupnosti Marijinih sester čudodelne svetinje ob 70-letnici prihoda redovnic v Gorico in 50-letnici Doma Marije Kraljice.

Slavje, ki se ga je poleg lepega števila Marijinih sester udeležila tudi slovenska provincialka s. Slavica Lesjak, je potekalo v posebno prazničnem in hkrati prisrčnem vzdušju. Uokvirilo ga je ljubko petje otroškega pevskega zbora SCGV Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek Jug in ob klavirski spremljavi Davida Bandlja; eno pesem sta spremljali flavistki Svetlana Della Vedova in Ivana Gerin, sklepno Marijino pa violinistki Gaja Prinčič in Valentina Furlan.

Slavnostna govornica prof. Lojzka Bratuž je obudila nekaj spominov na sestre. Njeni spomini nanje se gajo v čas, ko so prve redovnice šivale v ulici Cantu'; Ljubka Šorli, prof. Irenka Bratina, prof. Hubert Močnik in prof. Bratuževa so prihajali k njim jih poučevali slovenski jezik in književnost, italijanščino in druge predmete. "Znanje jim je bilo menda potrebno, da so lahko opravile bolničarski izpit". Pozneje so si uredile nov, lep in funkcionalen dom na Korzu Italija 120 s kapelo, knjižnico in zgledno gojenim vrtom. Ker je bila prof. Lojzka Bratuž, kakor tudi njeni domači, zaradi zdravstvenih težav večkrat deležna njihovega gostoljubja, dobro ve, kako so "skrbne in ljubeznive, pa tudi potrpežljive". Takih se rada in s hvaležnostjo spominja, od že pokojnih do sedanjih. Govornica jim je na koncu iskreno zaželela, "da bi z božjo pomočjo in ob Marijinem varstvu še naprej opravljale

F. Žgavec, s. Anđelka Grgič, F. Padovan in D. Čevdek

zahtevno in plemenito poslanstvo, kateremu so posvetile svoje življenje".

Goriški predstojnici, s. Anđelka Grgič, so nato med bučnim ploskanjem podelile priznanje Franka Žgavec v imenu KC Lojze Bratuž, Franka Padovan v imenu Zveze slovenske katoliške prosvete in Damijana Čevdek v imenu Združenja cerkvenih pevskih zborov. Kot je povedala Monica Quaggiato, ki je povezovala večer in prebrala utemeljitev, "Marijine sestre čudodelne svetinje opravljajo na Goriškem poleg zdravstvenih in dobroteljskih služb tudi pomembno narodnostno in kulturno poslanstvo. Vedno so pripravljene podpirati uveljavljanje slovenskih pravic in se zavzemajo za sodelovanje in sožitje med tu živječimi narodoma, slovenskim in italijanskim". Redovna skupnost je nastala v Ljubljani leta 1878, ko je ustanoviteljica Leopoldina Brandis dala prvim trem sestram redovno obleko. Bolnikom so prinašale tudi duhovno pomoč, božje usmiljenje in človeško solidarnost. Prva leta so redovnice Mariji-

nih sester delovale pod okriljem drugih redovniških skupnosti, leta 1926 so stopile na samostojno pot in se preimenovala v Marijine sestre čudodelne svetinje, ki so si prizadevale pri ureditvi in uveljavljanju njihovih ciljev ustanoviteljice: "Naš sveti poklic potrebuje ponižnih in preprostih sester, sester z zlatim srcem, s srcem, ki je polno ljubezni do Boga in bližnjega". V Gorico so Marijine sestre prišle leta 1942; najprej so služile starejšim in nepokretnim bolnikom v bolnišnici v ul. Diaz. S pomočjo dobrotnikov so leta 1954 kupile hišo v ulici Cesare Cantu', sredi decembra 1962 pa so se preselile v udobnejšo in večjo hišo na Korzu: deset sob so namenile za

sprejem starejših oseb, v prvem nadstropju so uredile lepo kapelo z oltarjem po načrtu Toneta Kralja. Za hišnega kaplana je bil imenovan msgr. Rudolf Klinec, ki je sestram tudi veliko pomagal s svojim pravnim znanjem. Sestra Anđelka, ki je pred nekaj meseci uredila dvojezično knjigo o 70-letni prisotnosti redovnic v Gorici ter o 50-letnici Doma Marije Kraljice, je v imenu goriške skupnosti in družbe Marijinih sester v besedah iz Magnificata izrazila Gospodu Bogu hvaležnost za dar 70-letnega domovanja v Gorici in prirediteljem slavja za priznanje. Napoved priznanja jih je presenetila, je dejala, saj dostokrat mislijo, da je njihov "delokrog skrčen le na bolnike in skoraj odsoten na širši pastoralni in družbeni ravni". A "verujem, da Bog vidi malo globlje kot ljudje". Včasih je potrebno "poprositi spomin preteklih dogodkov, da ne pozabimo lastne istovetnosti in poslanstva". V 70 letih se je namreč v skupnosti marsikaj dogodilo.

Zato je nastala knjižica, ki vsebuje osnove predgoriške zgodovine Marijinih sester, nato pa seveda številne dragocene podatke o življenju in delu na Goriškem. Sestra predstojnica je izrazila željo, da bi bralci knjižice, ki je bila prejšnji teden na voljo, ob branju "zaslutili, da je v tej zgodbi prisotna roka Božje Previdnosti in tiha prisotnost Brezmadežne čudodelne svetinje, ki usmerja delo in življenje naših sester". Ustanoviteljica Leopoldina Brandis je sestre vedno spodbujala: "Boga ljubite v svojem poklicu in svoj poklic v Bogu"! S. Anđelka je sklenila: "Vesele in ponosne smo, da lahko v Gorici živimo in delujemo, da smo tu med vami". / DD

oči, ko se zadnje čase piše o odkritju novega spomenika v Grahovu pri Cerknici. Pretresel me je zapis, spomin domačina, ki je dogajanje takole opisal: "... nekateri domobranci iz gornjega nadstropja goreče hiše so se predali. Ko so prišli iz hiše ven, so jih partizani postrelili. Tiste pa, ki so ležali na tleh in niso bili takoj mrtvi, so pobili z lopatami in vsa trupla zmetali v gorečo hišo..."

Ni moj namen razpravljati, kdo je bil in kdo ni bil na pravi strani v zadnji vojni. Dejstvo je, da so se tokrat ti domobranci predali. Spadali so med vojne ujetnike. Nihče jih ni sodil, ampak so jih hladnokrvno pobili kot kakšne živali in zmetali v ogenj... Se vam ne zdi, da je pri taknem dejanju le šlo krepko predalec? Kako lahko neki normalen vojak - in partizane smo imeli za normalne vojake! -, lahko zakrivi tako kruto dejanje? Četudi je nekdo tvoj sovrtačnik, je bil v takem položaju nemočan, brez orožja, predal se je, ti ga pa hladnokrvno ubiješ kot kakšno žival, ki dela škodo! - Kaj je bilo v teh partizanih? So bili pri takšnih dejanjih to normalni vojaki ali pa so bili pod kakšnim psihičnim, lahko tudi narkotičnim vplivom? Človeško povedano: tu se zavzame vsako razpravljanje o tem, kaj je in kaj ni prav, kaj je in kaj ni dopustno. Iz tega dogodka pa lahko potegnemo neki zaključek, ki ga bo naš slovenski narod plačeval še kdo ve koliko rodov. Ko smo, vsaj nekateri to dejansko smo, spremljali smrt možkih, ki so bili pri partizanih, lahko neprisiljeno, vendar pa pošteno priznamo, da se je le preveč slovenskih mož, ki so bili na tej strani, težko poslavljalo. Če pa smo malo bolj odkriti, pa lahko k temu dodamo še, da je kar lepo število le-teh imelo zelo mučno starost. Vse preveč se jih je zapilo, četudi so imeli lepe pokojnine. Nekateri so bili kot izgubljeni in so se izogibali srečanju ter so starost preživljali zagrenjeno in odmaknjeno. Marsikomu so premnogokrat prihajali pred

"V ognju groze plapolam" Grahovo pri Cerknici in Trst

Bilo je za Božič 1956, ko mi je prišla v roke pesniška zbirka Franceta Balantiča, ki je istega leta izšla v Buenos Airesu. Nekaj let pozneje sem se čisto slučajno srečal z njegovo sestro na neki prireditvi v Kamniku. Spomin na ti dve srečanji sta mi stopili pred

France Balantič

oči, ko se zadnje čase piše o odkritju novega spomenika v Grahovu pri Cerknici. Pretresel me je zapis, spomin domačina, ki je dogajanje takole opisal: "... nekateri domobranci iz gornjega nadstropja goreče hiše so se predali. Ko so prišli iz hiše ven, so jih partizani postrelili. Tiste pa, ki so ležali na tleh in niso bili takoj mrtvi, so pobili z lopatami in vsa trupla zmetali v gorečo hišo..."

Ni moj namen razpravljati, kdo je bil in kdo ni bil na pravi strani v zadnji vojni. Dejstvo je, da so se tokrat ti domobranci predali. Spadali so med vojne ujetnike. Nihče jih ni sodil, ampak so jih hladnokrvno pobili kot kakšne živali in zmetali v ogenj... Se vam ne zdi, da je pri taknem dejanju le šlo krepko predalec? Kako lahko neki normalen vojak - in partizane smo imeli za normalne vojake! -, lahko zakrivi tako kruto dejanje? Četudi je nekdo tvoj sovrtačnik, je bil v takem položaju nemočan, brez orožja, predal se je, ti ga pa hladnokrvno ubiješ kot kakšno žival, ki dela škodo! - Kaj je bilo v teh partizanih? So bili pri takšnih dejanjih to normalni vojaki ali pa so bili pod kakšnim psihičnim, lahko tudi narkotičnim vplivom? Človeško povedano: tu se zavzame vsako razpravljanje o tem, kaj je in kaj ni prav, kaj je in kaj ni dopustno. Iz tega dogodka pa lahko potegnemo neki zaključek, ki ga bo naš slovenski narod plačeval še kdo ve koliko rodov. Ko smo, vsaj nekateri to dejansko smo, spremljali smrt možkih, ki so bili pri partizanih, lahko neprisiljeno, vendar pa pošteno priznamo, da se je le preveč slovenskih mož, ki so bili na tej strani, težko poslavljalo. Če pa smo malo bolj odkriti, pa lahko k temu dodamo še, da je kar lepo število le-teh imelo zelo mučno starost. Vse preveč se jih je zapilo, četudi so imeli lepe pokojnine. Nekateri so bili kot izgubljeni in so se izogibali srečanju ter so starost preživljali zagrenjeno in odmaknjeno. Marsikomu so premnogokrat prihajali pred

oči podobni prizori kot to, kar se je dogajalo na Grahovem. Razumljivo, začela se jim je oglašati vest, pa četudi so živeli v gmotni preskrbljenosti, so v sebi nosili neki občutek krivde, ki jih ni zapustil... Toliko o teh, ki so bili udeleženi v takšnih dogodkih. Kaj pa tisti, ki danes takšna dejanja povečujejo? Na žalost imamo tudi takšne! - Zakaj znova in znova prikazujejo stvari, ki so bile v resnici precej drugačne, tako, kot se je vsa leta po osvoboditvi govorilo? Mogoče zato, ker tudi sami nosijo v sebi del neke krivde, ki jih je obremenila s pokojnikovimi še živječimi sorodniki, lahko pa tudi iz čisto navadne propagande, ki so ji nasedli, ko jih je nekdo vanjo zavadel, kajti po resno preišljeni poti do takšnega prepričanja ne bi mogli priti.

Drugi primer pa je bil smrt zakoncev Vuk. Gospa Jolka Milič se je na "najnovejša" odkritja, ki so se pojavila v tisku, obregnila s kar dolgim člankom. Nalašč sem dal besedo najnovejša v navednice. Tudi na to zadevo imam kar nekaj spominov. Nečak Marko Vuk o tem ni hotel nikoli govoriti, vsaj z menoj ne, ali je s kom drugim, je drugo vprašanje. Še vedno rad kakšno nedeljo popoldan zavijem na Mirenski Grad. Bilo je pred kakšnimi petindvajsetimi leti, ko sem prebral knjigo Umor v ulici Rossetti. Po maši na Gradu se je pri pokopališču pogovor z nekim starejšim možkim, ki je bil Mirenc, dotaknil tudi tega dogodka. Ne vem, zakaj sem rekel: "Za takšno kruto smrt pa bodo morali fašisti tudi pred Bogom dati odgovor!" Možak se obrne in reče: "Kako to mislite?" "Ja, da so jih ubili kot toliko drugih!" On pa: "Oba sem poznal, ubili so ju naši!" "Kdo naši?" "Naši, gospod, saj to vemo vsi, samo ne govorimo"...!

Če je nekaj takega izrekel starejši možak, in to še Mirenc, je gotovo vedel več, kot se je vsa leta tudi "zgodovinsko" razpravljalo. Prominentni zgodovinar je zapisal, da on ne bo nehal povzdigovati OF, tudi če bi se to dokazalo. Kdo pa mu to brani! Naj povzdiguje OF še naprej!!! Smrt v ulici Rossetti je bila razkrinkana vsaj že pred četrtoletja, če ne že prej, samo molčalo se je o njej, kot se je molčalo o marsičem, saj smo živeli pod srečno rdečo zvezdo v svobodi, kjer smo vsi vedeli, da, če se kaj preveč reče, si lahko ob glavo. Pa to so dobro vedeli tudi naši zgodovinarji, ne glede na to, ali so živeli v Gorici ali Trstu. Ti tako imenovani kameleonski zgodovinarji bi za našo narodno zgodovino imeli veliko zaslug, če bi za časa vladavine rdeče zvezde pisali tako, kot pišejo danes, in danes tako, kot so pisali tedaj! Sicer pa biti jaseen je modrost, zato je neki pesnik takole zapisal: "Jasnost nam zamegli razum. / V trenutku bistrine smo najbolj ranljivi. / Jasnost nam sporoča, / da vemo, da smo zaključili pot, / da smo razsvetljeni, / ko to še nismo. / Samo razsvetljenje je samo začetek".

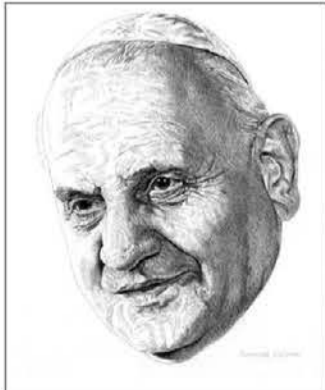
Ambrož Kodolja

Onkraj mita novih svetnikov (1)

Kdo je (bil) sv. Janez XXIII. (1)

Prav je, da ob kanonizaciji, slovesni razglasitvi za svetnika, spregovorimo o obeh novih svetnikih. Želimo se približati nekoliko pravi podobi obeh, ne tisti mitološki, ki nam jo sicer vedno znova molijo pod nos, a ni tista prava. Najprej se bomo seveda zaustavili ob papežu Janezu XXIII., potem pa še ob Janezu Pavlu II. Najlažje je papeže postavljati drugega proti drugemu, kar se danes še bolj vehementno počne. Vsak določena papeža želi uporabiti za svoje lastne namene, zato pove to, kar mu koristi, zamolči pa tisto, kar ne spada v njegove sheme. Vatikanski Benny Lai je dejal, da sta bila Pij XII. in naslednji papež, Janez XXIII., "nasprotnega značaja, vendar pa se nasprotja dotikajo in sestavljajo celoto". Že dva tisoč let pa se ta celota imenuje katoliška Cerkev, ki je sestavljena iz takšnih in drugačnih ljudi, vendar pa je ravno to njen čar. Ko govorimo o sv. Janezu XXIII., je treba iti preko tiste definicije "dobri". Pa ne, da ta definicija ne bi zanj veljala, ker je njegov značaj bil takšen, temveč zato, da ne bi s tem želeli kaj odvzeti drugim papežem, ki so vladali pred

njim ali za njim. Vetrine in miline, ki sta bili značilnost Angela Giuseppeja Roncallija, ne smemo pomešati z dobroto srca, ki je bila značilna tudi za druge može, ki so zasedli Petrov stol. Zelo pogosto pa se je s tistim "dobri", s pridihom zlobe, mislilo na nekoga, ki je nekoliko naven, podeželan, tepček - skratka, nekdo, ki nima pravega nadzora nad stvarmi, ki se ga da vleči malo levo in malo desno, od katerega ne bo ne koristi ne škode... Tako se je v določenih, medijskih in cerkvenih, krogih mislilo še v času njegovega papeževanja, tako da je moral celo veliki italijanski časnik Enzo Biagi pojasniti: "Človeška ljudomilost, s katero (papež Janez XXIII.) občuje z ljudmi, ne jemlje veličastnosti in časti njegovi osebi. Nikakor ni, kot je kdo zapisal, "samo en dober župnik", temveč je papež. Kadar reče "Mi", je čutiti, da

govori Petrov naslednik in ne le "preprost duhovnik" (La Stampa, 4.2.1963). Konec koncev se nekoga, ki bi bil le "dober župnik", ne pošlje kot apostolskega vizitatorja in delegata v Bolgarijo in Turčijo, kakor tudi ne za nuncija v Pariz. Ko se nekoga označuje s tako in drugače - "dobri papež", "preprost duhovnik", "dober župnik"... pade v drugi plan tudi oseba na simpatija, ki jo je imel Roncalli, če ne rečemo nič o tem, da se tako skuša minimalizirati papeški lik. Roncalli je dobro vedel, kakšna je njegova papeška vloga, vendar pa je znal vanjo vplesti svoj osebni stil, ki je bil tudi poln humorja in ironije, tudi na svoj lastni račun. Saj v resnici ni počel nič drugega, kot le to, da je preprost jezik in manire, ki sta ga od nekdanj označevala, vne-

/ dalje prihodnjak Andrej Vončina

Iščemo resen projekt, ki bi prinesel nasmeh med ljudi.

Sodeluj pri natečaju ifeelCUD, lahko zmagaš do 29.500 evrov za načrt solidarnosti.

Ugotovi, kako na www.ifeelcud.it

Sodelovati je zelo enostavno. Skupaj s svojim župnikom ustvari skupino, zberi shede, priložene vzorcem CUD, in pripravi načrt, katerega cilj je izboljšati življenje tvoje župnije. Kot nagrado boš lahko osvojil prispevek do 29.500 evrov za izvedbo svojega projekta solidarnosti. Poleg tega, če predstaviš tudi video posnetek, boš lahko prejel 10-odstotni bonus na osvojeni znesek. Če sodeluješ, boš lahko prinesel nasmeh med ljudi, ki jih imaš rad, in boš s svojim prispevkom podprl tudi številne načrte, ki jih katoliška Cerkev uresničuje v Italiji in po svetu.

Tekmovanje organizira Urad Italijanske škofovske konference C.E.I. za promocijo gospodarske podpore katoliški Cerkvi v sodelovanju z Državnim uradom za mladinsko pastoralo C.E.I. ter s Caf Acli.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

O pomoči pri zapori otroških dihalnih poti

Združenje staršev pevmskega vrtca je po tečaju slovenščine za italijanske starše priredilo 4-urno predavanje o prvi pomoči pri zapori otroških dihalnih poti. Navidezno banalna nesreča, ki se lahko kadarkoli zgodi tudi doma, ima lahko zelo hude posledice, zato sta potrebna osnovno znanje in hiter poseg.

Tečaj je potekal na sedežu Rdečega križa v Gorici in je zaobjemal teoretični in praktični del. Tečajniki so izvedeli, kako morajo pravilno

postopati v primeru, da se otroku zaustavi predmet v sapniku, ki mu onemogoča izkašljanje in dihanje. Tečaj sta vodili predstavnici Rdečega križa iz Palmanove, ki sta v teoretičnem delu med drugim po-

vedali, kateri so običajni predmeti, ki lahko povzročijo zaporo, ter kolikšno je na državni ravni nevarno nepoznavanje tehnike za odpravo zapore tudi med učiteljskimi vrstami. Teoriji je sledil praktični prikaz na lutkah naravne velikosti, ob koncu pa so tečajniki prejeli potrdilo o uspešno opravljenem usposabljanju.

Peš na Krminsko goro

V mesecu marcu smo se osnovnošolci iz Bračana skupaj s prijatelji iz Števerjana in Dobrovega srečali pred Locatellijevo palačo v Krminu, da bi šli peš na Krminsko goro.

Najprej nas je učitelj Silvan fotografiral, nato smo se začeli v dolgi vrsti počasi vzpenjati. V začetku je bila pot asfaltirana, a že ozka in strma. Med hojo smo se šalili in opazovali okolico s prelepimi hišami. Pozorni smo bili na prelepo pomladansko cvetje in videli smo sadno drevje v cvetju. V zraku je bil prijeten vonj po pomladi. Po poti smo opazili tudi majhen slap. Steza, ki ni bila več asfaltirana, se je strmo vila navzgor; nekateri fantje so kar tekali naprej. Pri cerkvi Marije Pomočnice smo se ustavili, ker sta nas tam čakali dve naši mami z odlično malico. Odpočili smo si in imeli čudovit razgled na Furlansko nižino: od tu se vidijo Krmin, del Bračana, Manzan, Koprivno, Marjan in Medeja.

Polni novih energij in spočiti smo se odpravili do vrha Krminske gore, kjer so ruševine starega krminskega gradu. Na vrhu je pihal močan veter. Vsaka šola se je predstavila s kratko recitacijo ali s pesmijo. Mi smo recitali Sarino poezijo o Krminski gori in odpeli venček narodnih pesmi. Z vrha smo opazovali briške vasi, videli smo Sveto goro, Sabotin in v daljavi celo Alpe.

Pot nazaj se nam je zdela krajša, prehitro smo bili spet v Krminu. Tam smo pozdravili prijatelje in se s šolabusom vrnili v šolo. / Učenci 4. in 5. razreda

Učenci iz Špetra so obiskali razstavo v Kulturnem centru Bratuž

V torek, 13. maja, so v Kulturni center Lojze Bratuž prišli na ogled razstave Nad gorico po pravico - Tolminska v času vZlikega punta, učenci

dvojezične nižje srednje šole iz Špetra. Pedagoški ogled je vodila zgodovinarica Darja Pirih, ki je tudi sooblikovalka razstave. Predvideni so še dodatni vodeni pedagoški ogledi, namenjeni učencem osnovnih šol in dijakom srednjih šol, ki jih je pripravila in jih vodi kustosinja razstave Karla Kofol. Za vodeni ogled razstave so se že najavili tudi dijaki srednje šole iz Doberdoba, pa učenci Osnovne šole z Dobrovega.

"Večer dveh Podbersičev" pod lipami

"Ko se rodimo, se ne učimo knjižnega jezika..."

Stric in nečak, monsinjor in magister, ki jima je poleg imena skupna ljubezen do Goriške in njene zgodovine, sta 7. maja v koprni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž oblikovala prav posebno "srečanje pod lipami". Kot je v imenu prirediteljev - Krožka Anton Gregorčič in Kulturnega centra - povedala Erika Jazbar, je bil msgr. Renato Podbersič med drugim škofov vikar v Kopru, od lanske jeseni živi v Sovodnjah in pomaga v okoliških župnijah, pred nekaj meseci pa je bil imenovan za novega predsednika Goriške Mohorjeve družbe. Je tudi "odličan sogovornik in prodoren analitik našega časa, Cerkve in družbe". Z njim se je pogovarjal nečak, mag. Renato Podbersič ml., raziskovalec, publicist in zgodovinar, ki - je dejal - je strica že od malega imel za svojega očeta in svetovalca, saj ga je ta tudi vedno najbolj podpiral pri študijskih in poklicnih odločitvah.

Msgr. Podbersič, rojen v delavski družini v Vrtojbi pred dobri 70 leti, je že v prvem odgovoru na nečakovo vprašanje dejal, da se na področju od Štandreža pa vse do Vrha počuti kot doma, ljudje so ga zelo lepo sprejeli. V letih, "ki niso več rosna", mu je prav "prijeten kraj službovanja". Z Gorico in zamejstvom je bil povezan že iz časov g. Humarja, ki je bil tudi iz Vrtojbe, in prvih goriških skavtov. Sploh pa imata Štandrež in Sovodnje z vami na drugi strani meje že stoletja marsikaj skupnega. Po nekaj spominih iz vedrih in pristnih otroških let je msgr. Podbersič dejal, da ga je na poseben način zaznamoval župnik Bernardin Godnič. Še vedno je srečen, da je izbral poklic, ki mu je pisan

foto dpo

na kožo in je zanj "največji poklic". Bog ga je poklical "po raznih ovinkih, da se je odločil za tisto, kar je najbolj prav". V vipavskem semenišču je prejel solidno klasično izobrazbo, širok pogled na življenje, potreben za sprejemanje različno mislečih. "Nekateri profesorji so dali zelo velik pečat, drugi manj": iz Vipave se je najbolj spominjal Franca Kralja, Ignacija Breitenbergerja in Antona Požarja, iz Ljubljane pa Franceta Oražema, Marijana Smolika in Jožeta Vesenjaka. "Smo imeli tudi take, ki nam niso dali tistega, kar smo pričakovali". Vplivali so ne le profesorji iz semenišča in s fakultete, temveč "z življenjsko modrostjo" tudi duhovniki, ki so bili v pastoralni. Posebno pozornost daje msgr. Podbersič že od prvih let duhovništva pa vse do današnjih dni t. i. pastoralni zakonci, saj je prišel do spoznanja, da je delo v pripravi na zakon in delo s starši oz. z družinami ena ključnih tem. "Danes je Cerkev v hudi krizi. Prav v delu z družinami, ki so morda najbolj ogrožene, vidim poslanstvo zase in tudi za Cer-

kev".

"Drugi del življenja" je prišel do izraza v zrelih letih, "to je kulturno poslanstvo", je dejal mag. Podbersič ml. o stricu. Že v osnovni šoli si je začel zapisovati v zvezek domače besede: doslej je zbral okrog 15 tisoč besed in upa, da bo v kratkem doživel izdajo slovarja vrtojbenskega narečja. Poleg izrazov je zbiral tudi zgodbe. Z leti - predvsem po letu 1990 - je zanimanje za tako blago še rastle, saj je v Istri prišel v stik z etnološko zelo bogatimi kraji. Leta 2001 je izšla njegova zbirka vrtojbenskih pregovorov. "Obdelal" je še več vasi in še vedno zbira ljudske pregovore. To dela tudi v Sovodnjah, "ki imajo za eno lepo knjigo pregovorov", je zatrdil. "Sem in želim biti predvsem duhovnik, na prvem mestu so moje osnovne naloge kot duhovnika. Poleg tega pa je vedno dovolj časa za kulturno udejstvovanje". Ko ima zvečer kaj več miru in "kadar pride muza", mag. Podbersič sede za računalnik in piše igrice. Pri tem seveda uporablja vrtojbensko narečje in pregovore. "Nobeno narečje ni grdo! Vsako je materni jezik. Ko se rodimo, se ne učimo knjižnega je-

zika, ampak materni jezik. In to je narečje". V "vrtojbenski dialekt" je prevedel tudi štiri evangelije in jih združil v enega; ta sedaj čaka na "imprimatur" in izdajo. Mag. Podbersič upa, da se bo izjemoma, ob praznikih, uporabil. "V narečju lažje izraziš neko misel kakor v knjižnem jeziku". Drugo knjigo - in še filmski posnetek - pripravlja o vrtojbenskih vodnjakih, pa še o prvi vojni. Občina Šempeter-Vrtojba očitno zna vrednotiti njegovo intelektualno delo zgodovinskih in etnoloških raziskav ter mu je naklonjena, kar je potrjevala tudi prisotnost župana Milana Turka v prvi vrsti komorne dvorane. "Pred mano je še veliko načrtov", je dejal. Še naprej zbira pregovore, molitve, pesmi, igrice itd. različnih

krajev, ker "starejši umirajo in z njimi gre v grob veliko bogastvo".

Po letu in pol, ko deluje v slovenskem kulturnem prostoru v Italiji, mag. Podbersič trdi, da "imamo v zamejstvu večje kulturno bogastvo kot v matični domovini". Veliko je organizacij z močno tradicijo, "ki nas držijo pokonci". Je pa tudi "prevelika razdeljenost med nami, večja kot v matični Sloveniji". Verjetno je za to kriv "Judežev denar, ki je prihajal številna leta pod Jugoslavijo sem in delil narod na dve strani". Kot predsednik GMD bi rad čim več naredil, "da se poenotimo"; imamo namreč "premalo energij, da bi jih frčkali". Na Goriškem bi bilo lepo poenotiti kulturno življenje, priti do osrednje knjižnice in arhiva, kjer bi lahko zbirali tudi bogate zapuščine različnih ljudi. Problem je tudi v društvih, ki ne znajo oz. zmorejo pravočasno predajati vodstva mlajšim. Osnovni in glavni problem pa je biološki, število otrok. Kot drugi narodi, ki so pred nami propadli, bomo šli tudi mi "rakom žvižgat, če se ne bomo zbudili tudi na tem področju". / DD

Prosvetno društvo Štandrež
Izlet v Katalonski dragulj Barcelono

Organizaciji podjetja Avrigo je Prosvetno društvo Štandrež pripravilo za svoje zveste ljubitelje zanimivih krajev od 22. do 27. aprila izlet v Barcelono, ki upravičeno slovi kot katalonski dragulj. Pot do Barcelone je dolga in so se zato organizatorji odločili, da si bodo ogledali tudi več znanih krajev južne Francije. Tako je bil prvi postanek v vasi St. Paul de Vence, ki je v preteklosti zaradi svojih naravnih lepot privabljala mnoge slavne slikarje in pesnike. Po prenočitvi v Marseillesu so si izletniki ogledali še slikoviti Carcassonne, ki po zaslugi svoje izjemne srednjeveške arhitekture sodi v Unescov seznam kulturne dediščine. Tudi kraj Perpignan si zasluži sprehod po starem mestnem jedru. Tretji in četrti dan sta bila namenjena ogledu Barcelone. Katalonska prestolnica privabi največ turistov s svojo znamenito in posebno cerkvijo

Sagrada Familia, ki predstavlja Gaudijevo življenjsko delo in je še danes nedokončana. Posebno doživetje je bil tudi sprehod po živahni avenijski Rambli, ki od morja pelje do središča Barcelone. Središnji del avenije je namenjen pešcem, ki so vedno številni in si lahko ogledajo lepo okrašene stojnice s cvetjem in z raznovrstnimi pticami. V bližini Barcelone je katalonska "sveta gora" Montserrat. Na tej gori so v 11. stoletju zgradili manjši samostan, ki je v 15. stoletju postal mogočna opatija, v kateri je največja znamenitost kip črne Marije "la Maroneta", ki jo je papež Leon XIII. proglasil za zaščitnico Katalonije. Po vrnitvi v mesto so ljubitelji narave občudovali drugo mojstrovino arhitekta Gaudija, in sicer mestni park Guell, ki je po svojih igrivih in barvitih oblikah in bogaterm rastlinju edinstven in velja za enega najlepših parkov na svetu. V Barceloni so si izletniki lahko

ogledali še številne druge zanimivosti, tudi prizorišče olimpijskih iger iz leta 1992.

Čas se je prehitro iztekel in že se je bilo treba pripravljati na pot proti domu. Tudi na poti proti Štandrežu je program predvideval ogled še nekaterih francoskih krajev, ki so bogati z naravnimi lepotami, muzeji, s cerkvami in z drugimi spomeniki. To velja za mesta Figueres, Beziers in Marseilles. Izlet je zadovoljil številne udeležence, jih obogatil z ogledi izrednih zanimivosti in jih tudi razvedril v prijetni družini. Za uspešno popotovanje gre predvsem zahvala članom društva Štandrež, Vanji Bastia-

ni in Božidarju Tabaju, ki sta skrbela za organizacijo in dobro počutje potnikov, Jordanu Mučiču in drugim kuharjem, ki so pripravili okusno hrano za kosila na prostem, šoferju Marku in vodički Jasni za varno vožnjo in razgledano in globljbno obveščevanje izletnikov. DP

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Gosta večera bosta
evropska poslanka dr. ROMANA JORDAN in
deželni tajnik SSK ter kandidat za evropskega
poslanca dr. DAMIJAN TERPIN

Pogovor bo vodil nekdanji predsednik komisije
DZ RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
dr. MIRO PETEK

Torek, 20. maja 2014, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Ana Toroš o Alojzu Gradniku na kavi s knjigo v Katoliški knjigarni "Italsko sonce" in "mračni srd Peruna"

V žilah Alojza Gradnika je tekla slovanska in romanska kri. Ena glavnih značilnosti briškega pesnika je prav dvojna kulturna dediščina. To je prišlo med drugim na dan na zanimivem literarnem srečanju "na kavi s knjigo", ki sta ga priredili Katoliška knjigarna in Goriška Mohorjeva družba v četrtek, 8. maja, in katerega posebna gostja je bila dr. Ana Toroš. Lani je pri Slovenski matici izšla njena monografija *O zemlja sladka: kamen, zrno, sok*, ki osvetljuje Gradnikovo pesniško in prevajalsko delo, povezano z zahodnoevropskim in severnoevropskim kulturnim prostorom.

Na jutranjem srečanju v knjigarni na Travniku je o avtorici, doma iz Barbane v Goriških Brdih, in njenem delu spregovorila Aleksandra Čehovin, ki se je nato tudi pogovarjala z njo. Poudarila je, da je njeno raziskovalno delo usmerjeno predvsem v preučevanje slovensko-italijanskih literarnih stikov. Kot je povedala dr. Ana Toroš, se je z Gradnikom začela ukvarjati ob koncu diplomskega študija; v prvi vrsti zato, ker je tudi sama Brika, pa tudi zato, ker je sodelovala v odboru za pripravo Gradnikovih večerov; ne nazadnje še zato, ker je tudi njen oče velik navdušenec Gradnikove poezije. Najprej so jo najbolj pritegnile pesmi, ki govorijo o Brdih; v njih je našla

Aleksandra Čehovin in Ana Toroš (foto dpd)

"delček same sebe, predvsem v pesmih, v katerih govori o eksistencialni povezanosti briškega človeka z domačo zemljo". Z leti so se ji približale tudi ostale teme. Knjiga je razdeljena na tri poglavja: v prvem mlada docentka raziskuje avtorje iz romanske in germanske književnosti, ki jih je Gradnik osebno poznal ali je prebiral njihova dela oz. koliko so ta vplivala na njegovo pesniško ustvarjanje. V drugem poglavju raziskuje podobe tujega pri Gradniku, v tretjem pa t. i. recepcijo njegove poezije v germanskem in romanskem svetu. Gradnik je tudi velik prevajal, in sicer še največ dela iz germanskih in romanskih književnosti; najbolje je poz-

nal nemški jezik, saj je njegovo šolanje potekalo v tem jeziku. Pri prevajanju je velikokrat upošteval prevode v tuje jezike. Tudi tako lahko pojasnimo kakšno njegovo "nenavadno prevajalsko odločitev". Na njegov umetniški razvoj je vplivalo veliko romanskih in germanskih avtorjev. Izmed italijanskih je dr. Toroševa omenila zlasti Ado Negri, izmed nemških pa Heinricha Manna, avtorja romana *Zwischen den Rassen*, ki je dal Gradniku veliko misliti o razpetosti med dvema svetovoma. V sonetu *Vprašanje*, ki ga je na goriškem srečanju prebral Franci Vavpotič, je močno zaznati razdvojenost in razklanost med dvema poloma pesnikove narave, ki ne najdejo pomiritve. V italijanskem prostoru je bil Gradnik zelo poznan v prvi polovici 20. stol., saj se je poudarjalo, da ima tudi romanske korenine; kasneje je zanimanje zamrlo, se pa v zadnjem času spet obuja: lani je izšla pomembna antologija njegovih pozij v italijanski, ki jo je pripravila prof. Fedora Ferluga Petronio. Zanimanje se v zadnjih desetletjih povečuje v furlanskem kul-

turnem prostoru; knjižica njegovih pozij v materinem jeziku je izšla leta 2005, sploh pa opozarjajo, da je bil navezan na svoje romanske prednike iz okolice Krmina, da je govoril furlansko in tudi prevedel nekaj furlanske poezije v slovenščino. Gradnik je bil leta 2009 preveden v španščino, knjiga pa je izšla v Argentini, daleč od evropskih logov. V Franciji je izšla zajetna zbirka s spremno študijo in ilustracijami že leta 1978, v 60. letih pa v Angliji. Antologije v nemškem jeziku še nimamo, "čeprav se to lahko zdi presenetljivo", je povedala dr. Toroševa; so pa Gradnikovi prevodi posamičnih pesmi v nemščino začeli izhajati še zelo zgodaj, preden je izdal prvo zbirko leta 1916. V kratkem naj bi izšla zbirka v portugalski. Ob piškotih in kavi, ki jo je tudi tokrat ponudilo tržaško podjetje PrimoAroma, so prisotni v pogovoru z avtorico znanstvene monografije, ki je sad več kot 10-letnega raziskovalnega dela, pretresli še marsikatero temo. Med drugim je bilo povedano, da je po mnenju sodobnih prevajalcev Gradnika težko prevajati, po drugi strani pa so njegovi prevodi (ne le Božanske komedije) precej kritizirani: razlog je najbrž v tem, je rekla Toroševa, da je Gradnik prevajal iz množice jezikov, ki jih ni najbolje poznal, bil pa je tudi precej svojeglav in pri prevajanju dokaj svoboden. Poleg omenjene dvojnosti kulturne dediščine ga je zaznamovala "še ena dvojnost": izhajal je iz kmečkega okolja; potem ko se je preselil v Jugoslavijo, pa je živel v bolj meščanskem okolju. In vendar je v poeziji ves čas ostal zvest kmečkemu človeku in življenju. Po poklicu je bil sodnik, v kraljevini Jugoslaviji uspešen in s pomembno vlogo: "To, da je ob tem veliko prevajal in pesnil, mu je očitno bilo življenjska nuja". Dr. Ana Toroš, ki je z letom 2012-13 postala docentka na fakulteti za humanistiko na univerzi v Novi Gorici ter je doslej že predavala v Trstu, Padovi, Celovcu, Lizboni in Parizu, je tudi dejala, da je ne le v Gradnikovem življenju in delu, temveč tudi v kontekstu slovensko-italijanskih književnih stikov na sploh še veliko neraziskanega. / DD

foto dpd

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2014

23., 24., 25., 31. maja, 1. in 2. junija 2014
Štandrež - župnijski park pod lipami

petek, 23. maja

20.45: odprtje dokumentarno-fotografske razstave v spodnjih prostorih župnijske dvorane Anton Gregorčič - Štandrež v prvi svetovni vojni

sobota, 24. maja

17.00: slikarski ex-tempore za vrte in osnovne šole na temo Štandrež
Ob 20.30 ples z ansamblom Souvenir

nedelja, 25. maja

19.00: MePZ Vrtojba, komedija Večerja za enega v izvedbi štandreške dramske skupine.
Sledi ples z ansamblom Hram

sobota, 31. maja

20.30: ples z ansamblom Souvenir

nedelja, 1. junija

19.00: štandreški župnijski otroški zbor, učenci štandreške osnovne šole Fran Erjavec, nagrajevanje ex-tempore.
Sledi ples z ansamblom Hram

ponedeljek, 2. junija

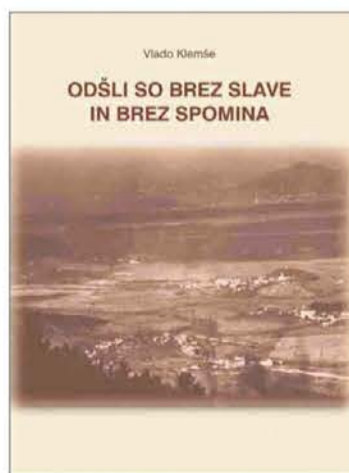
19.00: prosta zabava z ansamblom Oasi

Bogat srečolov, odlični šparglji in druge dobrote.

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Goriška Mohorjeva družba

in Gospodarska zadruga Brajda Vrh
vabita na predstavitev knjige:

Vlado Klemšič
**ODŠLI SO
BREZ SLAVE
IN BREZ
SPOMINA**

Knjiga je posvečena v prvi svetovni vojni umrlim vojakom iz sovodenjske občine v avstro-ogrski vojski

V ponedeljek, 19. maja 2014, ob 18. uri
v galeriji Ars, na Travniku 25 v Gorici

Pogovor z avtorjem bo vodil prof. Peter Černic

Obvestila

Stranka Slovenska skupnost bo v naslednjih dneh v občini Sovodnje ob Soči priredila volilne shode, kjer se bo predstavili županski kandidat Julijan Čavdek in kandidati za občinski svet. V četrtek, 15. maja, ob 20.30, bo volilni shod na sedežu društva Skala v Gabrjah. V petek, 16. maja, ob 20.30, bo volilni shod v osmici pri Salomonu. Petkovega shoda se bo udeležil tudi deželni svetnik SSK in podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec.

Števerjanska sekcija SSK obvešča, da bo v soboto, 17. maja, ob 19.45 (po sv. maši, začne se ob 19. uri) volilni shod pred cerkvijo na Jazbinah; v nedeljo, 18. maja, ob 11.00 (po sv. maši, začne se ob 10.00) pa pred cerkvijo v Števerjanu.

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica sporoča vsem, ki so se prijavili na natečaj za slovensko peto mašo ob 40-letnici ustanovitve Združenja, da bo strokovna komisija rezultate natečaja odposlala avtorjem do vključno 15. maja 2014. Sodelujočim se Združenje zahvaljuje za poslano delo in se obenem opraviča za zamudo.

Prosvetno društvo Štandrež vabi udeležence društvenega izleta v Barcelono na predvajanje slik, ki bo v ponedeljek, 19. maja, ob 20.45 v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi vse svoje člane na 13. redni triletni OBCNI ZBOR, ki bo v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici v ulici l. Brass 20 v četrtek, 29. maja 2014, ob 12. uri v prvem sklicu, v drugem sklicu pa bo istega dne ob 17. uri z naslednjim dnevnim redom: izvolitev delovnega predsedstva, poročila predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornika, razprava o poročilih, pozdravi gostov, volitve po razrešnici odboru. Ob priložnosti bo nastopil društveni ŽePZ. Občnemu zboru bo sledilo družabno srečanje.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 27. in 28. junija dvodnevni avtobusni izlet, namenjen ogledu mesta Parme in gradov v okolici. Vpisovanje samo do 21. maja na društvenem sedežu na korzu Verdi 51 ob sredah od 10. do 11. ure. Informacije po tel. št. 0481 532092 (Emil D.). Na račun 100 evrov.

PD Rupa-Peč vabi na tradicionalni letni izlet, tokrat v Jordanijo, ki bo potekal od 19. do 26. avgusta 2014. Informacije na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Zanesljiva in diskretna gospa pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

Iščem delo za čiščenje in likanje

na območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Pianino znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Cestitke

19. maja bo naša draga **Sofija Ožbot** praznovala lep, okrogli življenjski mejnik: srčno ji čestitajo in želijo vse najboljše ter veliko Božjega blagoslova hčerki Ingrid in Fides, zeta Kazimir in Titti, vnuka Boris in Igor.

Darovi

Ob življenjskem jubileju Sofije Ožbot, darujejo svojci za Novi glas 50,00 evrov in za Kulturni center Lojze Bratuž 50,00 evrov (skupaj 100,00 evrov).

Namesto cvetja na grob sestrične Pavle darujeta Dorina in Enno 50 evrov za CRO v Avianu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 16.5.2014 do 22.5.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 16. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 17. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 18. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 19. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 20. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

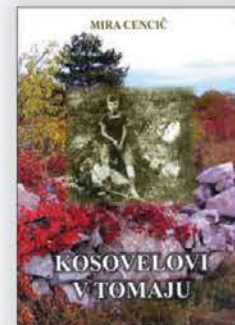
Sreda, 21. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred sto leti je Panamski prekop presekal Ameriko - Izbor melodij.

Četrtek, 22. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

KATOLIŠKA KNJIGARNA

V SODELOVANJU Z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

VABI NA KAVO S KNJIGO:

Mira Cencič
**KOSOVELOVI
V TOMAJU**

v četrtek, 22. maja 2014, ob 10. uri
v prostorih knjigarne

Toplo vabljeni!

Prvo srečanje v nizu Snovanj / Pianist Alessandro Villalva

Zrel interpret velikanov klavirske literature

Letošnji koncertni cikel Snovanj, ki ga organizira Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in ArsAtelier, je po eni strani posvečen sadovom dela v učilnicah goriške glasbene šole, po drugi pa spominu na 100. obletnico začetka prve svetovne vojne. Spomladanski glasbeni niz je v četrtek, 8. maja, v dvorani Palače Attems Petzenstein v Gorici uvedel mladi pianist Alessandro Villalva iz Conegliana, ki je že vrsto let učenec Šole Komel v razredu profesorja Sijavušja Gadjeva. Čeprav je star komaj 16 let, se je pod mentorstvom priznanega ruskega pianista in pedagoga že večkrat izkazal za zelo nadarjenega. Udeležil se je že številnih državnih in mednarodnih tekmovanj ter prejel več nagrad; za sabo ima tudi več solističnih koncertov. Kot je lepo zapisala prof. Neva Klanjšček v koncertnem listu, klavirsko igro Alessandra Villalve kljub mladim letom označujejo "odlična tehnika, globoko podoživljanje glasbe in zrelost, ki sta značilni za že uveljavljene poustvarjalce". Program je vseboval skladbe treh velikanov klavirske literature. V prvem delu je izvedel

Sonata v Es duru op. 31, št. 3 Ludwiga van Beethovna in Sonata št. 3 v a molu, op. 28 Sergeja Prokofjeva, v drugem pa dva nokturna (op. 15 št. 1 in 2), mazurko op. 63 št. 3, Andante spianato in Grande Polonaise brillante v Es duru op. 22 velikega Frédérica Chopina. Pianist, ki se je ob koncu predakademijskih tečajev predstavil goriški publiki z zelo prijetnim večerom, je resnično presenetil navzoče s svojo interpretativno zrelostjo. In to vse do zadnje note.

Snovanja
Naslednje srečanje iz ciklusa Snovanj bo že to soboto, 17. maja, ko bo na vrsti koncert *Mi Smo Pomlad* v

foto opd

KC Lojze Bratuž ob 17. uri; na njem bo šola Komel gostila

učence iz Glasbene matice iz Ljubljane ter skupino klarinetov iz Glasbene šole iz Codroipa. V isti dvorani bo 30. maja zaključna akademija najboljših učencev šole Komel. Sledili bosta dve glasbeni pravljici: ena v Devinu (7. junija) in ena na Plešivem (8. junija). Tradicionalni junijski sakralni koncert bo letos v sovoedenjski cerkvi v sredo, 18. junija, in bo izzvenel nekoliko drugače, saj bodo na programu ritmizirane skladbe iz gospel literature in dela modernih skladateljev v izvedbi mladih glasbenikov SCGV Emil Komel in društva Arsatelier.

Tem prireditvam se bodo pridružili glasbeni večeri, posvečeni prvi svetovni vojni, ki spadajo v projekt Kras@event@Carso, katerega je SCGV Emil Komel pobudnik in ki ga sofinancira javno-zasebni subjekt Las Kras. V očarljivem okolju Topniške kaverne na Brestovcu, lepo obnovljenega Rubijskega gradu in v posestvu Castelnuovo v Zagraju bosta uprizorjeni gledališko-glasbena predstava (23.5.) in komorna opera (29.5. in 6.6.), ki bosta pričevali o vojni, ki je globoko zaznamovala našo zgodovino.

Pogovor s Petro Grassi ob uspehu Dpz Kraški slavček-Krasje

Z glasbo v srcu

Dpz Kraški slavček - Krasje je ponovno uspel na mednarodnem zborovskem tekmovanju Bad Ischl v Avstriji, kjer so dekleta pod vodstvom mlade Petre Grassi prejela dva zlata odličja in zmagala v kategoriji komornih zborov enakih glasov z obvezno skladbo. K razmišljanju za naš teden smo povabili tržaško dirigentko, pianistko in skladateljico Petro Grassi.

Že tretji pomemben podvig v treh letih vodenja, najprej Dpz Kraški slavček, nato še združene zasedbe z zborom Krasje. Kako opravičujete tako visoke cilje in uresničitev le-teh?

Dpz Kraški slavček sem prevzela skorajda naključno, a takoj začutila, da si moramo zastaviti določen cilj, študirati nov repertoar, vzpostaviti stike s sodobnimi skladatelji, utrjevati vokalno tehniko in sposobnost izražanja globljih odtokov fraze. Vzdrževati kvaliteto v času je težko, in to predvsem, ko se zasedba redno spreminja: punce odhajajo na študij v tujini, nekatere opuščajo petje zaradi drugih dejavnosti. Najbolj naporno je prav obdržati visok nivo zboru, saj je ta kot živo bitje v dozorevanju, ima svoje padce in viške. Letos smo se odločile za prestižno tekmovanje v avstrijskem Bad Ischlu z nastopom v dveh kategorijah. Predvsem tista z obvezno skladbo je bila, tudi po mnenju pomembnih dirigentov, izredno zahtevna, tako iz tehničnega kot interpretativnega vidika. Ni enostavno razumeti an-

tične glasbe v vseh svojih mističnih in konteplativnih odtokih, ko so v zasedbi dekleta od sedemindvajsetega do štirinajstega leta starosti.

Kakšne so punce, ki sestavljajo zbor Kraški slavček - Krasje?
To so navadne, preproste punce. Nekatere obiskujejo še višjo šolo, druge univerzo v Ljubljani, Koprni ali Trstu, nekatere si že same

rigent ne zavedal, kaj gre in kaj ne. Veliko mi pomeni čustvena empatija in izmenjevanje intimnih občutkov v procesu glasbene govornice. To je čar glasbe, predvsem tiste vokalne. Nekatere pevke so študirale na Glasbeni matici Marij Kogoj, druge še študirajo petje, nekatere celo niso notalne, a toliko bolj investirajo in se trudijo. Vedno jih botrim, da najpet-

Vse, kar delam, delam v globoko zavednostjo in polno investicijo duše in telesa. Vse, kar sem se v teh letih naučila, in tudi kar se še bom, bom vedno nesebično predajala drugim. To je najpomembnejši element zborovske dejavnosti: stik z ljudmi, pedagoška plat. Pri skladateljevanju ali igranju klavirja je glasbena dejavnost veliko bolj individualistična. Včasih mi prav zapaše ukvarjati se sama s seboj in s svojimi idejami, jih razvijati, uničevati, zajokati in se ponovno roditi v glasbi. Igranje klavirja in komponiranje

Foto AlekWiz

služijo kruh. Nekaj je že podkovih pevk, ki so že pele v dobrih zborih, mnoge pa so prav novinke, ki si kalijo glas od začetka. Pevski zbor je za večino konjiček in zabava, ob tem pa dodajam ambiciozne cilje in željo po koncertnem uživanju. S puncami vzdajem oseben, človeški odnos. Rada izvem za njihove osebne podvige, zakar pa ni potrebno veliko besed: na vajah že po zvenu zapete note razumem, kaj jim teče v srcu in možganih. Vsako dekle se na vaji trudi na svoj način. Ko smo tako čustveno preplavljene od glasbe ni mogoče, da bi se di-

je ostane v njihovem življenju kot del vsakdana, da naj glasba oplemeni njihovo dušo in da naj to ljubezen prenašajo na druge, tudi bodoče generacije. Vedno jim ponavljam: uživajte v tem mladostniškem obdobju, ko skupaj z glasbo rastemo iz dneva v dan, ko vidimo in čutimo vsaj prehojeni korak. Takih trenutkih v življenju ni veliko, težko, a bistveno potrebno se je sprostiti, se morda ustaviti, spregovoriti s sabo, se poslušati. Ob dirigiranju, skladateljevanju in petju si po izobrazbi tudi pianistka. Katere so razlike in podobnosti v teh dejavnostih?

je prava osebna terapija potem, ko se v zborovski dejavnosti toliko predajam drugim. Po opravljeni diplomski lanskega oktobra sem se počutila čudovito in prenovljeno, z veliko motivacije sem stopila k zborovski sezoni, okrepljena z znanjem in energijo. Z magistrskim študijem dirigiranja v Trentu pod mentorstvom priznanega Lorenza Donatija še utrjujem svoje tehnične in človeške sposobnosti dela z zbori. Vsaka stvar dozori ob svojem času. Velik uspeh, ki je za nami, dokazuje, da stopamo po pravi, rodovitni poti. JS

Kratke

Izšla Mladika 2-3/2014

Nova številka tržaškega mesečnika Mladika je zagledala luč v velikonočnem času. V uvodni besedi z naslovom "Upanje Velike noči" spregovori Jože Bajzek o pomenu križa, na katerem je umrl Božji sin, in o upanju, ki ga je s svojo smrtjo

in vstajenjem dal kristjanom. Sledi razmišljanje Loredane Gec z naslovom "Nekaj trenutkov tišine", ki ga je radijska režiserka in programistka prebrala na Prešernovi proslavi v Društvu slovenskih izobražencev 10. februarja letos.

Mladika ponuja v branje bero literarnih prispevkov, in to so: novela Nataše Kone Lorenzutti "Blizina daljave", ki je prejela prvo

nagrado na 42. literarnem natečaju revije Mladika, 18. nadaljevanje romana Irene Žerjal "Peta Avenija in smrtne zagate", cikel pesmi Metke Kacin Beltrame "Benečija, mon amour", ki je bil priporočen na 41. literarnem natečaju revije Mladika, ter pesem Vladimirja Kosa "Morda še kdo drug se v Nedeljo napoti".

Spomine na življenje v Nemčiji Petra Merkuja po avtorjevi smrti in na podlagi izvornih zapiskov nadaljuje žena Mirella Urdih Merku'. V tem nadaljevanju se spominja posebnih življenjskih obletnic, ki jih je mož slavil v Nemčiji, in njune zlate poroke. Renato Podberšič mladi je avtor zanimivega članka o prvem vseslovenskem romanu v Sveto deželo leta 1910, katerega se je udeležilo tudi 24 romarjev iz Trsta. Bruna Marija Pertot je avtorica spominskega zapisa, katerega se objavlja prvi del, o Zori Piščanc in njenem bratu Ladotu. V članku z naslovom Slikanje s svetlobo piše Mojca Polona Vaupotič o slovenskih snovalcih barvnih oken - vitrajih.

Marija Pirjevec je avtorica zapisa "Kosovelov smisel za svobodo sredi dehumaniziranega sveta", ki ga je prebrala ob 110-letnici pesnikovega rojstva, in sicer ob otvoritvi Kosovelove spominske sobe v prostorih Ljudske univerze v Sežani. O letošnjem dobitniku nagrade Prešernovega sklada, duhovniku jezuitu, pesniku in filozofu Vladimirju Kosu piše Rozina Švent.

Sledijo Antena z novicami iz zamejstva in iz Argentine, Ocene knjig izpod peresa Cirila Velkovrha in Iztoka Iliča in Novice Knjižnice Dušana Černeteta.

Mateja Gomboc - Pozneje se pomeniva

Pri tržaški založbi Mladika je izšla zbirka kratke proze avtorice Mateje Gomboc z naslovom Pozneje se pomeniva. V zbirki pripoveduje avtorica zgodbe žensk različnih starosti in iz različnih socialnih okolij, pripoveduje o prelomnih trenutkih v njihovem življenju, ki odpirajo okno v čustveni, doživljajski in duhovni svet. Te so junakinje iz preteklosti - aleksandrinke, ženske, zaznamovane od vojnega časa in povojnih pobojev - in iz sedanosti, skupno jim je to, da so ujete v razsežnost, ki jo zaznamuje tiho nasilje neizraženih besed, neudejanjenega upora, neizvitih čustev, a hkrati želja po spoznanju in hrepenenje po uresničenju lastne usode.

Mateja Gomboc živi z družino v Ljubljani, toda zvestoba primorskim koreninam diha iz vsake njene besede. Je profesorica slovenščine in italijanščine na Škofjski klasični gimnaziji v Ljubljani in sooblikovalka revije Mavrica. Ljubezen do jezika jo vodi k ustvarjanju učbenikov za slovenski jezik, v domišljijem svetu pa se rojevajo zgodbe, tako za otroke kot za odrasle. Pri različnih založbah je izšlo že nekaj knjig za otroke (Matic in Meta vsepovsod, Polonca, mala in velika, Tinka), mladinski roman Ime mi je Jon. Njene zgodbe v zbirki Pozneje se pomeniva so umeščene v različne čase in prostore. In ko včasih iz svoje hiše na kraškem robu s pogledom zaobjame celo Vipavsko dolino, od rojstne Ajdovščine na vzhodu do dragega zamejstva na zahodu, kjer je preživela mnogo otroških in najstniških dni, spet sede in napiše nekaj novega.

Kratke

Pilonovo galerijo v Ajdovščini bo leto dni vodila Nataša Kovšca

Irene Mislej, ki se je po 18 letih opravljanja funkcije direktorice Pilonove galerije v Ajdovščini upokojila, bo za leto dni nasledila Nataša Kovšca. Z delom je začela konec aprila, v svojem kratkem mandatu pa ima pred seboj več pomembnih nalog. Kot eno najpomembnejših je izpostavila ureditev skladiščnega depoja galerije.

Kot je pojasnila za STA, so slike in ostali predmeti slikarja Vena Pilonona ter podarjene slike njegovih prijateljev sedaj shranjene v neustreznih prostorih na podstrešju galerije. Ker pa je Pilonova galerija na seznamu državnih muzejskih zbirk, mora imeti urejene primerne skladiščne prostore. Te naj bi v prihodnje uredili v bližnji Rustjevi hiši, ki jo je v te namene Občina Ajdovščina že odkupila.

Kovšca bo sledila programu dela Mislejeve, ki je bil že potrjen. "Prišlo bo do nekaj manjših sprememb, vendar ne bodo predstavljale kakšnih bistvenih novosti v programu dela galerije", je povedala v. d. direktorice Pilonove galerije. Depo v odkupljeni hiši, ki stoji v neposredni sosesčini Pilonove galerije, bi bil dovolj velik za kvalitetno hrambo umetnin. V prihodnje pa bo treba opraviti tudi digitalizacijo umetnin, ki so v lasti Pilonove galerije.

V galeriji bodo še naprej pripravljali mesečne razstave priznanih slovenskih umetnikov, sodelovali s srednjimi in osnovnimi šolami, v načrtu pa imajo tudi študentske delavnice.

Kovšca si bo prizadevala predvsem za ohranitev doslejnjega umetniškega in strokovnega nivoja galerije, obenem pa se bo zavzela za večjo odprtost galerije javnosti. "Želim si, da bi bila galerija prijazna do obiskovalcev in čim bolj dostopna javnosti. Zato bomo v prihodnje pripravljali tudi javna vodenja, ki jih doslej nismo imeli", je še povedala.

Do konca meseca so v Pilonovi galeriji na ogled dela nedavno preminulega slikarja Bogdana Borčiča.

Večer pod Čavnom z Jožetom Možino

Civilna iniciativa Čaven vabi v sredo, 21. maja, ob 20. uri na 3. Večer pod Čavnom z Jožetom Možino v Skriljah (kmečki dvorec Favetti). Pogovor bo vodil Tino Mamič. Vstop prost.

Novost v slovenskem medijskem prostoru / Replika – nova revija mladih

Slovenski medijski prostor je bogatejši za revijo Replika, ki ima namen skozi prizmo generacije mladih mesečno presojeti in kritično vrednotiti družbenopolitične dogodke na državni ravni. Replika se kot medij mladih odziva na aktualna dogajanja v družbi, ki so neločljivo povezana z življenjem in delom mladih.

Uredniški odbor: z leve Tadej Beočanin, Sara Karba in Borut Cink (foto Nuša Starček)

Prva številka se je zapičila v srč vseh težav mladih: zaposlovanje oz. brezposelnost in posledično beg možganov. Revija bralcem mesečno prinaša replike mladih na dogajanje v družbi, opozarja na njihov nezavidljivi položaj ter primerja naše in tuje prakse na področjih, kot so zaposlovanje, izobraževanje, sociala, finance in gospodarstvo, zakonodaja in pravo itd. V osrednjem delu se v rubriki Po Sloveniji dotakne tudi mladinskega dela, v vsakokratni temi meseca pa ene od skrbi ali enega od izzivov, s katerimi se soočajo mladi. Poleg družbenokritičnih intervjujev, kolumn, blogov, analitičnih prispevkov in drugih zvrsti so v njej tudi poezija, potopisi, prispevki iz kulture in športa ter druge lahkotnejše vsebine. Odprta je za vse, ki želijo v družbo vnašati ideje mladih. Slišati želi vse tiste, ki si prizadevajo in se borijo za izboljšanje položaja mladih v družbi. Ponuja jim tudi možnost, da se skozi medij izrazijo in uveljavijo. Repliko namreč ustvarjajo mladi novinarji, kolumnisti, blogerji, dopisniki, fotografi, oblikovalci, ilustratorji ... vsi, ki v bitki za svojo prihodnost še najdejo energijo in vero, da je družbo vendarle moč spremeniti na bolje. Zato želi biti brava med vsemi generacijami, posebno med tistimi, ki vplivajo na odločitve, ki neposredno zadevajo mlade. Replika je nastala kot mednarodni projekt v programu Mladi v akciji in ga sofinancira Evropska komisija. Partnerji v projektu so: Zavod BETA, Zavod Akson 2020 in program PUM Ajdovščina na slovenski strani ter Njuspeipis in Inštitut za raziskave in analize politik iz Vilne v Litvi.

V sklopu državnškega obiska predsednika RS Boruta Pahorja v Italiji
Rim se je poklonil Cirilu Kotniku

"Mož nenavadne energije in junoske odločnosti", Slovenec Ciril Kotnik, ki je od leta 1917 do prezgodnje smrti leta 1948 deloval v Rimu in se izkazal z velikim človekoljubjem, ima zdaj v Večnem mestu trajno obeležje. Kot smo kratko že poročali, sta mu rimska občinska uprava in slovensko veleposlanstvo postavila dvojezično, italijansko-slovensko spominsko ploščo v ul. Salaria 72, kjer je nazadnje živel. Odkritje plošče v ulici, ki leži med železniško postajo Termini in parkom Villa Borghese, je bilo 8. maja ob 17. uri še posebej pomembno, ker je bilo vključeno v uradni spored državnškega obiska slovenskega predsednika Boruta Pahorja v Italiji.

Pred stavbo se je zbralo nenavadno veliko ljudi – predstavniki oblasti, krajevni prebivalci, zastopniki judovske skupnosti s predsednikom Riccardom Pacificom na čelu, rimski Slovenci (od "stalnih prebivalcev" do študentov, profesorjev in visokih cerkvenih predstavnikov), zamejski Slovenci, med katerimi so bili deželni tajnik SSK Damijan Terpin, predsednik SSO Drago Štoka, goriški predsednik SKGZ Ljivo Semolič in odgovorni urednik Primorskega dnevnika Dušan Udovič, drugi predstavniki medijev. Rodbino Kotnikov so predstavljali rimska vnuka Walter in Valerio Veltroni z družinskimi člani ter kanadski vnuk Rajko Mancini.

Slovesnost je bila kratka, a svečana in prisrčna obenem. Za dvojezični potek sta skrbeli tolmača. Spregovorili so rimski župan Ignazio Marino, Kotnikov vnuk Rajko Mancini in tržaški časnikar Ivo Jevnikar. Župan je

poudaril nekaj utrinkov iz Kotnikovega življenja in podčrtal njegovo vlogo pri utrjevanju prijateljstva med Italijani in Slovenci. Mancini je med drugim prebral ganjeno zahvalo svoje matere, edine živeče Kotnikove hčerke Dare Kotnik Mancini, ki kot upokojena časnikarka živi v Torontu. Jevnikar, ki je z razpravo v tržaški Mladiki decembra 1996 prvi obširneje opozoril na svetli Kotnikov lik in potem še nadaljeval z raziskavami, je v slovenščini in italijanščini dejal:

"Gospod župan, gospod predsednik Republike Slovenije, gospod veleposlanik, dragi svojci Cirila Kotnika, gospe in gospodje! Danes tu opravljamo pomem-

leta 1895 in je umrl v Rimu leta 1948 zaradi posledic mučenja, kateremu so ga podvržli nacisti v Ul. Tasso. V Večnem mestu je nastopil službo že leta 1917. Z družino je dolgo živel v tej hiši

lu, potem pri Sv. sedežu - nikoli ni zasedal visokih položajev, zato pa je toliko bolj zaslužna njegova junaška človekoljubna dejavnost. Vsi mi, ki cenimo Kotnika, smo zelo hvaležni stanovalcem te palače, rimskemu županu, Judovski skupnosti, veleposlaniku Mirošiču in vsem ostalim, ki so omogočili izpeljavo današnje pobude, ki je ganljiva in nas usmerja k dobremu". Ploščo sta skupaj odkrila slovenski predsednik Borut Pahor in rimski župan Ignazio Marino.

Dvojezična tabla v ul. Salaria (foto Claudio Valletti - tiskovni urad rimske občine)

Ivo Jevnikar nagovarja občinstvo (foto Claudio Valletti - tiskovni urad rimske občine)

bno dejanje, saj izkazujemo dolžno priznanje pravičnemu možu, ki se je žrtvoval za bližnjega, vendar je bil dolgo pozabljen v domovini in Rimu.

Ko je predsednik Napolitano 10. julija 2012 nagovoril slovenski Državni zbor, je o Kotniku dejal: "Njegova junaška zgodba simbolno potrjuje bogato verigo človeške vzajemnosti in prijateljstva, ki od vedno povezuje naša dva naroda".

Ciril Kotnik se je rodil v Ljubljani

in tu so ga 28. oktobra 1943 aretirali gestapovci, ker je razvil naravnost neverjetno dejavnost v korist najprej jugoslovanskih in zavezniških internirancev v Italiji ter vojakov, ki so pobegnili iz ujetniških taborišč, nato, po zloumu Italije, v korist Judov in domoljubov italijanskega odporništva, čemur se je po vojni pridružila še pomoč slovenskim beguncem.

Na jugoslovanskih diplomatskih predstavništvih - prej pri Kvirina-

Blagoslovil je za karmeličanski pater Alessandro Donati iz bližnje župnije sv. Terezije Avilske, molitev pa je prebral tudi glavni rimski judovski rabin Riccardo Di Segni.

Ves čas je na odru seveda stal slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič, ki si je vse od nastopa visoke službe v Rimu leta 2010 prizadeval za postavitev plošče Cirilu Kotniku. S sodelavci je moral premostiti marsikatero zapreko, je pa na koncu odlično izpeljal pomembni projekt.

In še nekoga je treba omeniti. To je upokojeni diplomat Ivan Martelanc iz Ljubljane, brat našega tržaškega časnikarja in pisatelja Saše. V zadnjih 20 letih je dal pobudo, velikokrat pa je tudi sam izpeljal nad 200 projektov v spomin na Slovence, ki so se uveljavili doma ali v tujini. Gre za ureditve grobov, postavljanje plošč in spomenikov. Na Kotnika je postal pozoren leta 2006 in od takrat je v Ljubljani in Rimu z neštetiimi dopisi in pogovori opozarjal na primernost, da dobi tudi on javno obeležje.

Mestna galerija Nova Gorica
Jiri Kočica: Izročilo

Na odprtju razstave v petek, 9. maja 2014, je umetnika in njegovo delo predstavila likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe.

V maju se je tako prvič na Gorškem samostojno predstavil slovenski kipar in slikar Jiri Kočica. Njegova dela preveva mir, ki priča, da nastajajo v tišini notranje zbranosti in vedrini medčloveškega občevanja. Na prvi pogled se zdi, da ustvarjalca najnovije umetnostne smeri ne zanimajo, toda podrobnejši vpogled odkrije natančno poznavanje dogajanja in stanja stvari. Mej med objektom in subjektom ne postavlja, zato jih tudi ne podira. Ravno obratno. Kočica v svojih delih povezuje umetnost in izkušnjo, delo in stvarni prostor, način gledanja in dožemanja, podajanje in podarjanje... zanimajo ga vse sledi človeške izkušnje, znaki prostora, znamenja časa... Umetnik odpira nove prostore, išče skladnost z naravo in povezuje vsakdanje bivanje z umetniško izkušnjo. Ves čas opozarja na širše naravne, kulturne in zgodovinske okoliščine človekovega bivanja in delovanja.

Novogoriška kiparska postavitev z naslovom Izročilo temelji na izhodiščih, ki jih je avtor zastavil v sodelovanju z znanstveniki iz

Kemijskega inštituta in Zavoda za Gradbeništvo RS. V prostoru bodo razporejeni odtisi rok iz praznih gelov, v katerih "plavajo" gelčki, s katerimi sekvencionirajo DNA oziroma v konkretnem primeru proteine. Na podobnih podstavkih in pod steklenimi vitrinami bodo postavljeni geopolimerni kipi malih razsežnosti (do višine 6 cm). Te geopolimerne skulpture spominjajo po svojih oblikah na minimalistična kiparska dela iz 60-ih, vendar pa v sebi nosijo figurarno izdelane kipe – nekatere iz voska, nekatere pa dodatno slojene, modelirane z računalnikom in printane v 3D printerjih. Ker gledalec notranjosti geopolimernih mas ne more videti, bodo notranji kipi predstavljeni tako, da bodo geopolimerni kipi podvrženi tomografiji. Pri tem bodo narejeni kratki videi, ki bodo gledalcu omogočili opazovanje skrite notranjosti kipa in njene plasti.

V konceptualnem smislu želi avtor obdržati zelo klasičen videz razstave, razstavnih eksponatov,

posebej figurlike (tako veliki kipi kot tudi mali kipi, ujeti v geopolimerih, spominjajo na klasično kiparsko figuralko), saj gre v kontekstu naslova "Izročilo" za predajanje naših kulturnih in genetskih vzorcev zanamcem. V času velike krize naše civilizacije se namreč nujno soočamo z vprašanji, ki se nanašajo na skoraj neposredno gledanje robov, in

kovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1991 diplomiral in leta 1993 zaključil kiparsko specialko. Že od leta 1988 razstavlja samostojno (ali v sodelovanju z ožjim krogom polja Sestava), prav tako pa sodeluje tudi v skupinskih razstavah. Imel je več kot petdeset razstav, dogodkov, "dejavnosti" in dejanj. Njegovi članki, recenzije in strokovna besedila, ki mnogo-

občutenje prepada, preko katerega se trga civilizacijsko tkivo kamor izginjajo težko pridelane in še težje vzdrževane vrednote (logika, preverljivost, argumentacija, demokracija, medsebojno spoštovanje v enakopravnosti...).

O umetniku: Jiri Kočica se je rodil 4. oktobra 1966 v Slovenj Gradcu. Študiral je kiparstvo na Akademiji za li-

krat obravnavajo umetnost kot etično dejanje, so objavljeni v različnih revijah, katalogih in tudi v knjigah. Je dolgoletni član DLUM in ZDSLJU. Zaposlen je kot profesor na Srednji šoli za aranžerstvo v Ljubljani, občasno predava na Pedagoški fakulteti in FERi v Mariboru. Z ženo Vilmo Ducman in s tremi otroki živi ter ustvarja v Ljubljani.

Kratke

50 let radijske palače

Sredi minulega tedna je deželni sedež italijanske radiotelevizijske družbe RAI obhajal 50-letnico odprtja, saj so se prav 6. maja leta 1964 preselili v sedanje prostore v ulici F. Severo 7, prej je bil sedež tržaškega radia na Trgu Oberdan. Okrogle obletnice so se tako italijanski kot slovenski sporedi spomnili z nizom oddaj in intervjujev. Na predvečer obletnice pa je direktor tržaškega sedeža Corso v televizijskem avditoriju A priredil institucionalni del praznovanja s koncertom in nagovori ter predvajanjem posnetkov izpred 50 let. Zanimivo je bilo slišati nagovora tedanjega tržaškega škofa Santina in takratnega predsednika vlade Alda Mora, ki sta spregovorila ob blagoslovu in slovesnem odprtju takrat novega deželnega sedeža RAI za Furlanijo-Julijsko krajino. Poudarki o sredstvih javnega obveščanja so še danes aktualni. Veliko zanimanja je vzbudila priložnostna razstava, na kateri si je bilo mogoče ogledati stare fotografije, knjige, pa tudi radijske sprejemnike, mikrofone, magnetofone in snemalne kamere, ki so jih uporabljali v prejšnjih letih.

Ob obletnici pa je direkcija tudi vabila poslušalce in gledalce na dneve odprtih vrat. Tako je v tednu dni na stotine obiskovalcev prestopilo radijska vrata, mnogi so tudi sodelovali v nekaterih priljubljenih radijskih oddajah. Kot smo slišali po poročilih naših kolegov, je bilo na obisku predvsem veliko mladih, šolarjev in dijakov, ki so si v spremstvu svojih učiteljev in profesorjev ogledali, kako poteka delo v radijskih režijah in televizijskih studiih ter uredništvih, da so tako lahko spoznali, kako se pripravljajo radijski in televizijski sporedi.

Pol stoletja odprtja sedeža je gotovo pomemben jubilej in kdor ima rad radijski medij, od leta 1995 pa tudi slovensko zamejsko televizijo, se teh obletnic tudi veseli, saj smo ob poslušanju in gledanju sporedov doživeli marsikaj lepega. Če pomislimo, koliko ljudi je sodelovalo s tržaškim radiom, koliko pesnikov, pisateljev, dramatikov in prevajalcev, koliko publicistov in piscev, igralcev in glasbenikov je sodelovalo in pomagalo oblikovati slovenske sporede v vseh teh povojnih letih, se zavemo, da je to bila in je nadvse pomembna kulturna inštitucija naše narodne skupnosti v Italiji in dragocena oblikovalka javnega mnenja, umetniškega okusa in jezikovnih kompetenc med nami. Včasih letijo zlasti na račun radijskega jezika in nekaterih vsebin tudi kritične besede, a vsi, ki se zavedamo težav, ki jih imamo s slovenščino v nekaterih okoliščinah, ko moramo nepripravljeno ali na hitro spregovoriti v javnosti, se tudi zavemo, da je pač tudi radio odraz splošnega stanja naše narodne skupnosti, ki je hočeš nočeš podvržena tihi asimilaciji. Prav radijski in televizijski sporedi, kakor tudi slovenski časopisi, pa nam lahko pomagajo, da slovensko zavest utrjujemo in krepimo.

Zato vse dobro za naprej, dragi kolegi!

Poimenovali so otroški ljudski vrt po Luchetti, Oti, D'Angelo in Hrovatinu

28. januarja 1994 je granata v Mostarju za vedno pretrgala življenja treh tržaških rojakov in sodelavcev: Marca Lucchette, Saše Ote in Daria D'Angela. Za njimi je ostala neizmerna in neizrekljiva bolečina,

ki so jo njihove vdove skušale zakrpati na različne načine: z ljubeznijo do svojih otrok in do tistih, ki imajo zdravstvene težave in se v svoji državi ne morejo zdraviti. Prav iz te bolečine se je rodilo nekaj dobrega in dobrodelnega, Fundacija, ki nosi naslov po treh žrtvah, katerim se je marca istega leta pridružil še v Mogadišu umorjeni snemalec Miran Hrovatin. Ustanova je v 20 letih delovanja v primernih strukturah pomagala velikemu številu otrok in njihovim družinam. Odprtju prvega sprejemnega središča v ul. Valussi je leta 2005 sledilo odprtje novega središča v ul. Rossetti; letos so meseca januarja odprli že tretji dom za pomoč sirotam vojn in potrebnim otrokom ter njihovim družinam; ta se nahaja v ul. Chiadino 7.

Da bi pa imena padlih medijskih operaterjev še na poseben način obrednotili, je občinska uprava na povabilo deželnega novinarskega sindikata in novinarske zbornice dala poimenovali otroški ljudski vrt na trgu Rosmini prav po Marcu Luchetti, Saši Oti, Dariu D'Angelo in Miranu Hrovatinu. / Met

S 1. strani

Ljubljana bo ...

Predsednik SSO Drago Štoka nam je po sestanku zaupal, da je bil tudi minister Žmavc vidno zaskrbljen glede nastalega položaja. "S predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem sva pričakovala določne reze, nihče pa ni mislil, da bo proračun slovenske manjšine deležen takega klestenja s strani matične domovine", nam je povedal predsednik SSO, ob katerem so na prvem jutranjem sestanku z ministrom sedeli še predsednik SKGZ Pavšič, predstavnik slovenske komponente Demokratske stranke Aleš Waltritsch, deželni tajnik SSK Damijan Terpin in predstavnik Zveze levice Igor Kocijančič. Predsednik Štoka je po-

kazal rahel optimizem zlasti glede črpanja iz interventnih

Foto Slomedia

sredstev, hkrati pa je izpostavil protislovno razmerje med od-

nosom, ki ga je italijanska država glede financiranja izkazala do slovenske manjšine (Rim je namreč zakoličil vsoto sredstev za tri leta) in tem, kar je Slovenija pokazala s tokratno potezo. Na isti valovni dolžini je bil tudi predsednik Pavšič, ki

nike naše manjšine prikrajšajo tudi do 50 in celo do 80% sredstev. Po Pavšičevem mnenju se v tem koraku kaže, da matična domovina premalo upošteva vlogo krovnih organizacij. Dejansko je Slovenija v zadnjih petih letih znižala finančne dotacije za slovensko narodno skupnost v Italiji za 40%! Predsednik SKGZ obenem obžaluje, da Slovenija premalo upošteva težo dvostranskega sodelovanja z deželno FJK v odnosu do slovenske manjšine. Še bolj pa ga skrbi meglena in nedorečena scena slovenske politike, saj je dejansko vlada premierke Bratušek v odstopu. Ali bo ta položaj še bolj krhal dialog med matično domovino in slovensko manjšino v Italiji? Minister Žmavc je bil glede tega jassen: "Vladna kriza ne bo spremenila odnosa med Slovenijo in manjšino".

Ali se nam je prav zato Slovencem v Italiji treba bati?

Društvo slovenskih izobražencev / Gost dr. Igor Salmič

O Svetem sedežu in Slovencih v dobi med prvo in drugo svetovno vojno

Pater minorit dr. Igor Salmič je po zaključni teološki fakulteti v Ljubljani šel študirat cerkveno zgodovino na Gregoriano v Rim, leta 2007 je bil posvečen v duhovnika, lani pa je doktoriral o svetem sedežu in Slovencih v dobi med prvo in drugo svetovno vojno. Trenutno dela kot vzgojitelj in vicerektor na mednarodnem zavodu minoritov Seraphicum v Rimu. V Društvu slovenskih izobražencev je predstavil nekaj sadov svojih triletnih raziskovanj v vatikanskih arhivih.

Pred osmimi leti je namreč postala dostopna vsa dokumentacija iz obdobja papeža Pija XI., ki je nastopil službo od leta 1922 do 1939. To obdobje velja za še posebno bogato, saj je v tistem času služboval v Beogradu, v Kraljevini Jugoslaviji, nuncij Pellegrinetti, ki je pisal v Rim vsak dan podrobna poročila tako o političnih kot kulturnih spremembah. Njegova poročila obsegajo dvaintrideset škatel, vsaka pa vsebuje približno osemsto listov materiala. Zavedati se moramo, kot je dejal dr. Salmič, da to ni bila navadna praksa vseh nuncijev, saj so nekateri celo

dobili opomin, da se niso oglasili po več mesecev. Dodatna vrednost nuncija Pellegrinettija, diplomatskega predstavnika, je ta, da je razumel naše jezike, večkrat je celo ostrigel iz časopisa članke in jim pripisal svoj prevod v italijansko. Kar se tiče ozadja določenega dogajanja, izvemo veliko več iz njegovih pisem. S Pijem XI. pride do preobrata predvsem kar se tiče konkordatov, sporazumov med Svetim sedežem in posamezno državo, saj daje več pomena katoliškemu gibanju in mednarodnim sporazumom. V svojem mandatu jih je podpisal in ratificiral veliko, na primer z Latvijo, Italijo, s Poljsko, Kolumbijo, z Avstrijo, Rajhom itd. Kar se tiče jugoslovanskega konkordata, se je o njem med letoma 1922 in 1933 javno razpravljalo na časopisnih straneh, nato pa je vse utihnilo. Nihče ni vedel, kaj se je dogajalo

in kdo je bil akter. To izvemo iz poročil nuncija Pellegrinettija, ki je iz ozadja pripomogel k temu, da je do konkordata sploh prišlo. Leta 1935 je bil že podpisan v Vatikanu in pripravljen za ratifikacijo. Ko pa je moral biti potrjen v beograjskem parlamentu, je umrl

Foto Damj@n

Aleksander, nato je prišlo do močnih kritik in so se konkordatu uprle tudi opozicijske stranke. Preden so ga izglasovali v parlamentu, je bila "krvava procesija", ko so se pravoslavni duhovniki spopadli s policijo. Nastopilo je

težko in napeto ozračje, tako da konkordat ni nikoli prišel do senata. V njem zasledimo tudi vprašanja o slovenski in hrvaški manjšini, predvsem v enajstem členu, in sicer o vzgoji in pravici do jezika. Kot je navedel še ne 35-letni dr. Salmič, je največja pridobitev za jugoslovansko stran v prvem delu, kjer piše, da ima vsaka manjšina pravico do lastnega jezika pri bogoslužju itd.

V vatikanskih arhivih je še ogromno materiala o slovenski manjšini, prav zato je predavatelj, kateremu je iztočnice za pogovor nudil časnikar Ivo Jevnikar, dodal, da bi rad to še v nadaljnje raziskoval. Kar se tiče jugoslovanskega konkordata, je predvsem Anton Korosec, duhovnik, notranji minister in voditelj Slovenske ljudske stranke povzročil veliko nejevoljo v Vatikanu. Do njega Pij XI. ni bil naj-

bolj prijazen, saj ga je nuncij Pellegrinetti kritiziral, da mu je bolj pri srcu politika kot vera in povrh se nikoli ni oblačil v duhovniško obleko ter se ni vključeval v pastoralno življenje.

Šin

Katinara

Blagoslovili so Marijin kip

Znamenje Matere Božje, ki že več kot 200 let domuje v obzidju sedanje katinarske šole Fran Milčinski, je dal vgraditi gospod Padovan, gospodar tedanje restavracije. Slednji je stavbo leta 1929 odstopil tržaški občini, ki je vanjo vselila osnovno šolo.

Tako se je začelo pripovedovanje gospe Ondine Oppelt, ko je v nedeljo, 11. maja, ravno pred kipcem device Marije na razcepu med potjo, ki vodi v staro katinarsko vaško jedro, in cesto, ki povezuje mesto z osrednjimi prometnicami, nagovorila množico domačih vernikov in otrok, ki sledijo nauku za prejetje zakramentov birme in obhajila. Prisotna sta bila tudi dušni pastir za slovenske vernike p. Rafko Ropret in župnik g. Gino Masiero. Člani cerkvenega pevskega zbora in otroci so pod vodstvom Oskar-

tatovi, drugega, ki ga je poklonila gospa Justina Spetič s Katinare, so razbili vandali", je obrazložila gospa Oppelt. Pojasnila je, da je pokvarjeni kipec dal popraviti pokojni g. Žužek (danes ga hranijo v katinarski cerkvi): nekdanji dušni pastir je obenem verski sredi poklonil kipec, ki sta ga nje-

gova naslednika blagoslovila na nedeljski svečanosti. Znamenje Matere Božje je bilo za farane in vernike s Katinare in iz Lonjerja stična točka obeh vasi. Za Lonjerja je bil prostor pri znamenju počivališče pogrebcev, ko so prihajali po strmini na Katinaro; ob procesijah na Telovo, ki so se iz cerkve vilo po celem po-

sestvu družine Buda - Melara in ob povratku po Farnedu, je župnik ob majhnem priložnostnem oltarčku opravil zaključne molitve.

Pred dvema letoma je bila kapelica ob prometni nesreči poškodovana. Kipec Matere Božje pa je ostal nedotaknjen: ali ni to najbolj zgovorno znamenje milosti, s katero Marija ščiti lonjerske in katinarske vernike?

Foto IG

IG

Osnovna šola Ludvik Zorzut v Bračanu / Glasbeni laboratorij

Navdušujoča ustvarjalnost učencev

Približati svet opere osnovnošolskim otrokom je bil cilj projekta, h kateremu so v tem šolskem letu pristopili učenci osnovne šole Ludvik Zorzut iz Bračana. Učitelji so v sodelovanju s Kriško operno akademijo pripravili zanimiv glasbeni laboratorij, med katerim so učenci

učenci prvič nosili prav na glasbeni akademiji. Zvedavi nadobudneži so z zastrtih likov postopoma odstranjevali pajčolane in jih drugega za drugim oživili. Oglasil se je klavir, ki je obudil arjo iz opere o Orfeju in Evridiki. Delo je l. 1792 uglasbil nemški skladatelj C. W. Gluck.

Ozračje se je napojilo z igrivostjo, ko so se otroci z rumenimi kljuni razdelili v skupino fantov in skupino deklet, ki so v šaljivi vokalni igri, v katero sta se vpletala Papageno (Goran) in Papagena (Regina), odpeli Mozartov znani duet.

Tretji prizor je ponovno privabil na oder učence 1. in 2. razreda, ki so se spraševali, ali se vse opere končajo srečno. Učitelj jih je poučil, da poleg komedij obstajajo tudi tragedije oz. melodrame. Ena takih je francoska opera Karmen skladatelja G. Bizeta. Gre za ljubezensko zgodbo med zalo cigaretarico Karmen in vojakom Josejem, v katero se vplete bikoborec Escamillo. Zazvenele so strune klavirja, ki so intonirale poskočni motiv Habanera.

spoznali svet operne glasbe in teatra. Obenem pa so na svojski način počastili tudi skladatelja G. Verdija, čigar 200-letnik rojstva smo praznovali leta 2013.

Didaktično-glasbeni program, ki ga je vodil prof. Goran Ruzzier, so osvajali vsi učenci od 1. do 5. razreda. Z vokalnimi sredstvi, ki so tipična za njihovo razvojno dobo, so na sklepi akademiji, ki je bila v šolskih prostorih v sredo, 16. aprila, doživeto in suvereno predstavili različne operne arije. Poleg učencev sta prireditev soustvarjala še odrasla pevca Goran in Regina ob čudoviti klavirski spremljavi pianista Jana.

Prizorišče dogajanja je oblikovala izvirna scenska postavitev, ki je predstavljala zaprašen podstrešje, na katerem samevajo liki, kostumi in scenografije različnih oper. Na zadnji steni so visele likovne upodobitve opernih junakov, kot so si jih zamislili učenci, stranske zidove pa so pestrile risbe z velikonočnimi pirhi ter barvite podobe raznovrstnih ptic, kakršne so učenci pred kratkim natisnili tudi na majice. Te simbolično predstavljajo Ptičko bregarico briškega pesnika Ludvika Zorzuta, po katerem nosi bračanska šola ime. Vse te zamisli so se porodile med urami likovne vzgoje, ki so v naši šoli še posebno ustvarjalne. Pisane majice so

Skupaj z mlado operno pevko Regino so malčki 1. in 2. raz. odpeli arijo 'Che farò senza Euridice'. Petje se je ves čas prepletalo z odrskim dogajanjem in dialogi, med katerimi so učenci učitelja Gorana vedoželjno spraševali to in ono v zvezi s starogrškima junakoma. V predstavi pa so se postopoma seznanili z razvojem opere kot zanimivega gledališko-glasbenega žanra. Spoznali so melodramo, a tudi opero s komično vsebino, Mozartove stvaritve in italijansko obdobje belcanta, vse do Rossinija, Bellinija in Donizettija ter do Puccinija in do dramaturške intenzivnosti G. Verdija. V drugem prizoru so nastopili učenci 3., 4. in 5. raz. Ti so zvedavo zrlji v 'kljunato' postavko, ki se je sprehajala po prizorišču. Kmalu so ugotovili, da gre za Papagena, za lik iz Mozartove opere Čarobna piščal, ki išče svojo Papageno.

Temperamentno ga je interpretiral prof. Goran, spremljalo pa ga je navdušeno petje prvo in drugošolcev, ki so se premikali v živahnem ritmu, deklice s pisanimi pahljačami, dečki pa s slikovitimi bikoborskimi klobuki. V četrtem prizoru so bili spet protagonisti učenci višjih razredov, ki so 'odkrili', da je opera nastala pred več kot 400 leti prav v Italiji po zaslugi florentinskih izobražencev. Italija je domovina znanih avtorjev, kot so Rossini, Donizetti, Puccini, Giuseppe Verdi... Učenci so se razvrstili v zbor in pri tem odkrili, da pevski sestav navadno oblikujejo različni glasovi: sopran, alt, tenor, bas... Ob koncu pa so se pristni otroški glasovi preizkusili še v igrivem Rossinijevem Mačjem duetu, ki je ponovno izzval bučen aplavz navdušene publike.

J. Č.

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (49)

Mariza Perat

Gospa Sveta na Koroškem

Romarji, ki že stoletja prihajajo na njegov grob, mu v zahvalo za to luč, pa tudi kot priprošnjo, da bi med njimi ta luč nikoli ne ugasnila, ob grobu prižigajo sveče. S tem se zato ujemajo tudi besede, ki so jih o njem napisali:

"Sv. Modest, skof v Gospej Sveti na Koroškem. Prosi svet' apostol Gorotana, naj gori Slovincem luč prižigana!"

Tu je treba omeniti, da so pri Gospe Sveti za škofom Modestom imeli sedež zelo verjetno samo še trije škofje, kajti leta 1072 je bila ustanovljena samostojna škofija na Krki. Slovenska plemkinja, grofica sv. Hema, je namreč tu ustanovila samostan, katerega premoženje je nudilo podlago za ustanovitev nove škofije. Pri Gospe Sveti je odslej bil sedež prošnje.

V Karantanijo so prihajali tudi drugi misijonarji, predvsem Irci. Evangelij so oznanjali z blago in očetovsko besedo, zato jih je ljudstvo rado ubogalo in jim sledilo.

Po smrti škofa Modesta pa je med slovenskimi poganskimi strankami izbruhnilo sovraštvo proti krščanstvu. Morda so se poganski Slovinci bali, da bodo zaradi prisotnosti tujih misijonarjev svojo samostojnost izgubili. Ko je leta 769 umrl še knez Hotimir, se

je njihovo sovraštvo razplamtelo v bojih proti pokristjanjenim Slovincem. Pristaši poganskih skupin so požgali cerkve in samostane ter vse duhovnike, tudi domače, izgnali iz dežele. Knez Valjahun, Hotimirov sin, je tedaj Bavarce zaprosil za pomoč proti poganskim strankam, kar mojstrsko opisuje Prešeren v "Uvodu h Krstu pri Savici":

"Valjahun, sin Kajtimara, boj krvavi že dolgo bije za krščansko vero, z Avrelijem Droh se več mu v bran ne stavi;

končano njuno je in marsikatero življenje, kri po Kranji, Korotani prelita, napolnila bi jezero..."

Po zmagi kristjanov nad poganskimi strankami se je misijonsko delo v Karantaniji nemoteno nadaljevalo in se vedno bolj krepilo.

Gospa Sveta (foto Vinko Zaletel)

Omenjeno je že bilo, da je cerkev Gospe Svete bila sedež prvega slovenskega škofa Modesta. Prvotno cerkev svete Marije pri Gospe Sveti je dal zgraditi prav on sam. Cerkev so imenovali tudi "karantanska cerkev" in "Sancta Maria in Solio". Stala je v bližini Krnskega gradu, kjer je bil sedež karantanskih

knezov in torej tudi središče svobodne Karantanije.

Prvotne cerkve danes ni več. Mogočna stavba z dvema zvonikoma, ki jo vidimo zdaj, je iz prve polovice 15. stol. V času turških in madžarskih napadov so cerkev utrdili z obrambnimi jarki in drugimi utrdbami, ki so še vidne.

V enem izmed zvonikov, severnem, visi največji zvon na Koroškem. Kot beremo v knjižici o Gospe Sveti, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu, je omenjeni zvon v prerezu širok 222 cm. Uglašen je na ton "Fis" in se sliši daleč naokrog. Ko so še zvonili na ročni pogon, so za zvonjenje morali najeti posebne zvonarje, kot še bomo, saj ga en sam človek zaradi njegove velike teže ni mogel poganjati. Ob silovitem požaru leta 1669, ko je Gosposvetska cerkev bila skoro popolnoma uničena, so vtili tudi nove zvonove. Ti so bili pripravljeni že naslednje leto, medtem ko je veliki zvon bil izgotovljen šele leta 1687. Zvon je vtil zvonar Matija Ladsmann. Cesar Leopold I. je za izgotovitev omenjenega zvona daroval 30 stotov bron, ki ga je pridobil iz vojaških topov.

/ dalje

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (25)

JETJNI DEFICIT IN FLORITERAPIJA

"Vi samo delajte, ni vam treba misliti". "Otroke je potrebno vzgajati s trdo roko". "Že prav, da se me bojijo, naj se me kar bojijo". "Tako sem rekel in tako mora biti".

Nanizala sem samo nekaj najbolj tipičnih izjav jetrnega tipa. Fizično se nam jetrni tip človeka kaže kot temnopolt, nizke postave, poraščen, z gostimi lasmi, poudarjenimi obrvmi, manekenske postave, markantnega glasu.

Emocije, ki najbolj pogosto pestijo jetrnega tipa človeka so nepotrpežljivost kot je recimo nepotrpežljivost v prometu, nepotrpežljivost če taka oseba ima pri sebi nekoga, ki je počasen in mečka, ki se ne zna odločiti, to mečkanje spravlja domala ob živce jetrnega tipa človeka.

Druga emocija, ki je tipična za jetrnega tipa je strogost, strogost do samega sebe in do bližnjega, taka oseba hoče vedno imeti prav, in vedno mora dokazati da ima prav, vedno hoče imeti zadnjo besedo, vedno hoče zmagati. Postavlja stroga pravila igre, tudi pri vzgoji otrok je tako, jetrni starš ima raje, da se ga otroci bojijo kot da ga ljubijo. To je velikokrat priučeno iz otroštva, če e od malega nisi bil deležen prave ljubezni je tudi deliti ne moreš.

Grizenje nohtov je tipično jetrno, lahko se to »razvado« odpraviti z Bachovimi cvetnimi esencami, ki so otrok grize nohte dejansko kaže nezadovoljstvo in njegovo neodobravanje do okolice, ki ga pa ne more izraziti drugače kot tako,

da si grize nohte.

Podobno se dogaja tistim otrokom, ki mokrijo v posteljo, nekako "zadržani" so v določenih emocijah skozi celi dan, potem pa, ko se zaspijo, se sprostijo, takrat emocije privrejo na dan in se polulajo, kar je vsekakor hud udarec saj se kaže in je, kot neke vrste samokazovanje.

Ista Bachova esenca deluje tudi za tiste ki so lunatični.

Nefleksibilnost, oziroma omejenost v načelih je tudi pokazatelj deficita jeter, in sicer, to so tisti ljudje ki težko menjajo stališče, mnenje. Jetrne emocije so še ljubosumje, negativne misli. Primer: neko osebo boli glava, drugi dan glavobol miveka.

ne, vendar ona se še vedno spomni kako jo je včeraj grozno glava bolela. Posesivnost, oziroma pretirana skrb za člane družine je tudi jetrni deficit, take ljudi kličemo tudi - energetski vampirji - ki s pretvezo da nekaj naredijo iz ljubezni, dejansko zahtevajo v zame-no veliko več nazaj. Tipična izjava: "Vse jim damo oni pa tako".

Pretirana pedantnost je tudi jetrni deficit. Vse zgoraj omenjene emocije lahko zelo lepo uravnamo z Bachovimi cvetnimi esencami ki delujejo tako, da okrepijo nasprotno emocijo, pri ljubosumju - ljubezen, pri negativnih mislih, ti pokažejo lepoto življenja, tisti ki želijo vedno imeti prav uvidijo, da mogoče pa res niso edini in da obstaja lahko tudi drugo mnenje.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. maja, ob 14. uri.

Ali bodo v Sloveniji predčasne parlamentarne volitve meseca julija?

V Sloveniji podpisovanje Majniške deklaracije 2014

V Sloveniji vlada v odstopu, ki naj bi opravljala le tekoče posle in opravila, bolj miruje, kot pa deluje. Premierka in ministri dosedanje vladne koalicije se namreč bolj posvečajo skrbi za svojo gmotno in politično prihodnost, kot pa, denimo, potrebam in koristim državljanov in države. Alenka Bratušek, ki je svojo politično podobo in kariero v malo več kot enem letu upravljanja Slovenije snovala predvsem na nasprotovanju evropski povezavi, pri čemer ji je nasprotovala tudi s petjem revolucionarnih pesmi v športno-poslovnem centru Stožice, je v pričakovanju predčasnih parlamentarnih volitev, premikov in pričakovanih sprememb na političnem odru, in v času, ko ustanavlja svojo politično stranko, spremenila svojo politično usmeritev. V tem mesecu je postala zavzeta zagovornica in privrženka evropskega duha, povezave in sodelovanja, ker da je to strateškega pomena za Slovenijo in njen razvoj. Predsednik države Borut Pahor predčasni državnozborni volitev sicer še ni razpisal, o morebitnem datumu je veliko mnenj

in stališč, morda bo o najbolj primernem datumu, ki bi bil skladen z ustavo, zakoni in poslovnikom državnega zbora, na osnovi neke pričakovane zahteve skupine poslancev odločilo celo Ustavno sodišče. Tako je na častnikarski konferenci prejšnjo soboto menil tudi predsednik tega sodišča Miroslav Mozetič. Za zdaj pa prevladuje mnenje, da naj bi bil za predčasne parlamentarne volitve najbolj primeren mesec julij. Pri tem je že dalj časa zelo očitna težnja, da bi tako na t. i. levici, kot tudi v okviru sodelovanja med strankama SLS in Novo Slovenijo, krščanskimi demokrati, in tudi s pomočjo novo ustanovljenih političnih strank, osamili SDS Janeza Janše. To naj bi bilo mogoče in izvedljivo zaradi težave predsednika največje opozicijske stranke, to je Janeza Janše, ki naj bi kmalu prejel poziv za začetek prestajanja pravomočne zaporne kazni.

Toda na prizorišču te raznolike stvarnosti, politike, ki kaže na zapletenost in po mnenju mnogih poznavalcev tudi na brezizhodnost t. i. slovenske zgodbe, se je zgodilo nekaj, kar bi v normalni državi moralo močno odmevati,

povzročiti ukrepe in spodbuditi politične spremembe. V dvorani Slovenske filharmonije je množica državljanov, osveščenih in narodno zavednih, sprejela novo majniško deklaracijo, imenovano Majniška deklaracija 2014. Navajamo, da je bila prva Majniška deklaracija sprejeta v dunajskem parlamentu leta 1917, druga pa leta 1989. Ta je zahtevala suvereno državo slovenskega naroda, demokratično družbeno ureditev in je postavila temelje političnega programa poznejše koalicije DEMOS.

Zborovanje v dvorani Slovenske filharmonije in oblikovanje dokumenta z naslovom Majniška deklaracija 2014 je zasnovalo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve, na dramatičnost trenutka pa so opozorili s poudarkom, "da pride čas, ko ni več časa za oklevanje". Govorniki, med njimi je bil tudi Janez Janša, so ugotavljali, "da Slovenci doživljamo nove nesporazume, provokacije in odkrite sovraštvo. Iz ozadja ponovno delujejo skupine in politični vzorci, ki smo se jim uprli v času slovenske pomladi in osamosvojitve. Običali smo na prehodu v odprto in demokra-

tično družbo. Postavlja se vprašanje, ali smo sposobni učinkovito upravljati s svojo državo. Desetletja po koncu hladne vojne se v slovenski in evropski prostor ponovno vračajo izrabljene in presežene populistične in totali-

Niko Grafenauer

tarne ideje. Priča smo materialni stiski stotisočev državljanov, izseljevanju mladih in sposobnih ljudi, ki v Sloveniji ne vidijo prihodnosti, politični uporabi ustanov državne prisile, predvsem pravosodja, proti drugače mislečim, medijskim linčem, širjenju brezbrčnosti do duha in kulture, za-

ničevanju vrednot slovenske osamosvojitve, pa državljanske in narodne zavesti, in izgubljanja ugleda slovenske države". Na slovesnosti ob sprejemu in podpisovanju Majniške deklaracije 2014 je bilo tudi rečeno, "da smo Slovenci sposobni delati drugače in doseči več. Živeti pa hočemo v suvereni in demokratični, v Evropski zvezi in Zvezi Nato povezani ter gospodarsko uspešni državi slovenskega naroda. Živeti hočemo v državi, ki jo bomo Slovenci ter državljani doma in po svetu lahko prepoznali kot svoj dom in domovino".

Listino z naslovom Majniška deklaracija 2014 zdaj po vsej Sloveniji podpisujejo razne organizacije, društva, ustanove in posamezniki, s čimer dokument in njegovo vsebino podpirajo in mu pritrjujejo. Prof. dr. Janez Juhant je v komentarju ob obletnicah EU in našega pristopa k tej povezavi,

objavljenem v novi številki slovenskega katoliškega tednika Družina, zapisal tudi naslednje: "Bivši režim je dopuščal mehanizme lažne pravičnosti. Na zunaj je bilo vse lepo, v resnici je šlo za prikrito tekmo in izločanje vseh, ki niso bili del elite. Po formalnem padcu režima je to ostalo pravilo za vse, ki imajo realno moč. Mnogi so videli, ali še vidijo, preživetje le v prilagajanju oblasti, skakanju iz stranke v stranko, samo da bi vladali, ali si kaj ustvarili s kimanjem oblasti. Tako se država ne dela, ampak se odpirajo brezna njene pogube. Razraščanje prikimavanja upogiba hrbtenice in polagoma je večina obremenjena z nahrbtnikom prikimavanja, upognjena, pogled v prihodnost pa zastrt večini. Posebno še politikom, sodnikom (z redkimi izjemami) in žal tudi klerikom, tako, da so celo odgovorni v Rimu morali priznati, kako zapletena je slovenska zgodba". Dr. France Bučar, ki velja za starosto slovenske države, je ob sprejemu Majniške deklaracije 2014, dejal, "da dokler se ne bomo poslovili od komunizma, Slovenija ne bo prišla do napredka". S pismom javnosti se je oglasil pesnik in dolgoletni urednik Nove revije, Niko Grafenauer. "Je Slovenija sploh še domovina vseh nas?", se sprašuje, in razmišlja o tem, "ali bomo Slovenci z lastno državo v prihodnje sploh lahko ohranili svojo suverenost in ugled".

Marijan Drobež

Po hudem razkolu znotraj Pozitivne Slovenije Kompleks slovenske levice

Najprej evropske volitve, nato državnozbornske in jeseni še občinske: to je program, ki ga bo slovenska politika ponudila v naslednjih nekaj mesecih. Če je stanje na desnem spektru slovenskega strankarskega sistema kljub vsemu dokaj ustaljeno, pa je na levem polu, ki je imel doslej v rokah vajeti slovenske vlade, v tem trenutku velika zmešnjava. V Pozitivni Sloveniji potekajo notranji obračuni, ki se še najbolj kažejo v močnem razkolu po Jankovičevi zmagi na kongresu in odstopu Bratuškove, najprej iz stranke, potem še s premierskega stolčka.

Mobilnost slovenske levice

Stanje anarhije na levici sicer ni nič nenavadnega. Nasprotno, gre za stalnico slovenskega političnega prostora vse od razpada Drnovškove LDS. Na čisto vsakih volitvah, ki so se zvrstile po letu 2004, se je slovenski levičarski strankarski prostor napolnil z drugačnimi akterji, ki so v prvi vrsti poudarjali svojo "politično nedolžnost" in neideološkost. Domnevamo lahko, da bo tudi letos isto. Evropske volitve so že pred nami, a te najbrž ne bodo pravi pokazatelj razmer v državi, tudi glede na dejstvo, da bodo državnozbornske najbrž že takoj po tem. Kako se bo na volitve pripravila slovenska levica tokrat, zaenkrat lahko samo ugibamo. Socialni demokrati nimajo več takega potenciala, ki bi jih lahko popeljal do rezultata iz leta 2008, ko so z Borutom Pahorjem na čelu postali prva stranka v državi. Pozitivna Slovenija je razklana in z Jankovičem na predsedniškem mestu nima realnejših možnosti na državni ravni. Ostanke Pozitivne Slovenije, ki se zbirajo okoli nekdanje premierke Bratuškove, prav tako nimajo velikih šans za

odmevnejši rezultat. V zadnjih letih so sicer na levem polu slovenske politike večkrat izbrali strategijo "instantnega" ustanavljanja strank. Leta 2008 je skupaj z Borutom Pahorjem slavil novonastali Zares Gregorja Golobiča, ki je postal druga najpomembnejša stranka v vladni koaliciji. Leta 2011 pa se je po le nekajmesečnem obstoju na vrh zavihtela Pozitivna Slovenija Zorana Jankoviča. Medtem ko je Zares že nekaj časa obrobna zunajparlamentarna politična stranka, tvega Pozitivna Slovenija v kratkem zelo podobno usodo. In... glej čudo, na levici se že spet ustanavljajo nove stranke. Prva je lista Verjamem, ki bo nastopila

jo in umirajo, jasne programske smernice pa je težko zaslediti. Pozitivna Slovenija je (bila) odlični primer tega. Že od začetka se je predstavljala kot levo usmerjena

Miro Cerar

stranka... njen predsednik pa je bil tisti menedžer, ki je bil vse do leta 2004 najbolj prepoznaven obraz kapitalizma po slovensko (tistega žal, ki je imel v sebi toliko protislovij, da se je v času krize razpočil). Ali pa, če na dan povlečemo še enega od tipično Jankovičevih bistroumnih nesmislov: prvak Pozitivne Slovenije je bil taisti Zoran Janković, ki se je v času demonstracij, znanih pod vzdevkom Vseslovenska vstaja, preimenoval v socialno čutečega politika in to potem, ko je bilo širši javnosti že zelo jasno, kako so se gradile Stožice, kako se tam (ni) so spoštovale pravice delavcev in kako so se tam (ni) so plačevali podizvajalci in dobavitelji. Bistroumni nesmislov je bilo, da ne bomo govorili samo o Jankoviču, precej tudi v obdobju Alenke Bratušek. Vezani so bili v prvi vrsti na ekonomsko politiko. Obljubljali so, da bodo močno zmanjšali varčevalno politiko, a jim to ni uspelo: posegla je Evropa in morali so sneti besedo. Obljubljali so, da ne bodo uvedli

zatega fiskalnega pravila, a so ga. Ob nastopu mandata so nasprotovali slabi banki, a jo potem, tako kot varčevalne ukrepe, posvojili in jo predstavili kot enega njihovih glavnih uspehov. Pa še zadnja od teh nedoslednosti, v času evropskih volitev: Pozitivna Slovenija (stranka, ki je na zadnjih volitvah prejela največ glasov) se še danes ni včlanila v katero od evropskih političnih strank. Pred časom je kandidirala za vstop v Evropsko liberalno stranko Alde, a je nedavno od tega odstopila. Kljub vsem izjavam in obvezam o svoji proevropski usmeritvi so na prvo mesto svoje evropske liste postavili evroskeptika Jožeta Mencingerja.

Kdo bo reševal državo?

Skratka, stanje na levici je danes spet zelo vroče. Vsakič doslej je v teh trenutkih sicer prišlo do "zunanje pomoči". Tako pri stranki Zares, predvsem pa kasneje pri Pozitivni Sloveniji: se še spomnite "romanja" na Magistrat, ki ga je vodil kdo drug kot Milan Kučan? No, v tem kontekstu se je rodil danes že ponarodeni izraz "strici iz ozadja". In izumil ga ni noben desničar, ampak Borut Pahor (kot kandidat za predsednika republike) oziroma njegov takratni strankarski kolega Dejan Židan (zdajšnji minister za kmetijstvo in najverjetnejši kandidat za novega predsednika SD). To je realnost slovenske levice. Stranke, ki so nastale na tak način, niso imele dolge življenjske dobe. In vprašanje je tudi, kaj bo s tistimi strankami, ki bodo nastale v bližnji ali kasnejši prihodnosti. Slovenija je namreč kljub boljšim kazalcem, ki jih opažamo zadnje mesece, še vedno v hudi nevarnosti. Potrebno je kaj narediti. Bratuškova se je sicer hvalila, da je njena vlada Slovenijo pripeljala v precej varnejše vode. To pa ne bo docela držalo. Boljše kazalce, ki jih v zadnjih tednih napovedu-

jejo skoraj vsi pomembnejši ekonomski faktorji (od Statističnega urada do Evropske komisije, organizacije OECD in tudi bonitetnih hiš), so močno odvisni od rasti, ki se je v drugih državah (v slovenskem primeru velja to predvsem za Avstrijo in Nemčijo) začela že v lanskem letu. Slovensko gospodarstvo namreč poganja izvoz, ki je odvisen od posameznih podjetij in od makroekonomskih kazalcev v državah izvoza. Učinkovitost slovenske države (oziroma ekonomske politike posamezne vlade) pa se pozna v sestavljanju proračuna in v strategijah za gospodarstvo. Tukaj pa se odsotnost nekega premišljenega

načrta še kako pozna: podjetja imajo še vedno velike težave z birokracijo in z obdavčitvami (začenši z visoko obdavčitvijo dela oziroma razliko med bruto in neto prejemki zaposlenih). Hkrati tudi niso bili sprejeti nobeni učinkoviti ukrepi, ki bi zmanjšali makroekonomsko neravnovesje (razliko med prihodki in odhodki, ki je vse bolj v korist odhodkov). "Neideološke" stranke levice, ki se ob ideoloških vprašanjih vselej vnamejo, bi morale pri teh realnih vprašanjih pokazati svojo pravo ideološko podstat: na tem področju pa je še zelo megleno.

Andrej Černic

Sodobna slovenska družba

Na svoje zdravje dobro pazi le slaba tretjina Slovencev

Le slaba tretjina Slovencev trdi, da zelo pazi na svoje zdravje. Kar 80 odstotkov zdravnikov obišče le, če resno zbolijo. Tri četrtine Slovencev hrani posebno pozornost, dobra polovica pa je pripravljena plačati več za hrano brez umetnih dodatkov, kažejo rezultati raziskave, ki jo je opravil Inštitut za raziskovanje trga in medijev Mediana.

Le slaba tretjina sodelujočih v raziskavi (32 odstotkov) trdi, da zelo pazi na svoje zdravje, pri čemer ženske nekoliko več (33 odstotkov) kot moški (30,9 odstotka). Skrb za zdravje narašča s starostjo, najmanj za svoje zdravje skrbijo mladi med 25 in 29 let. Nekoliko bolj pazijo na svoje zdravje tisti z dokončano visoko šolo, fakulteto ali več (36,1 odstotka), medtem ko se pri drugih ta delež giblje okrog 30 odstotkov - piše Slovenska tiskovna agencija.

Kar 80 odstotkov sodelujočih v raziskavi (78,7 odstotka moških in 81,3 odstotka žensk) obišče zdravnika le, če so resnični bolni. Z obiskom zdravnika najbolj odlašajo stari med 65 in 69 let, najmanj pa najstniki med 15. in 17. letom (54,2 odstotka).

Trditvi "ko zbolim, počakam, da mine, ne da bi jemal zdravila" pritrjuje 35,8 odstotka sodelujočih v raziskavi, prednost alternativni medicini pred tradicionalno pa jih daje 18,2 odstotka. V največji meri na alternativno medicino stavijo mladi med 21 in 24 let (22,8 odstotka), najmanj pa 50- do 55-letniki (12,5 odstotka).

S trditvijo "imam težave z zdravjem, zato pazim na prehrano" se strinja 23,2 odstotka sodelujočih v raziskavi, od tega 22,1 odstotka moških in 24,5 odstotka žensk. Zaradi težav z zdravjem so na prehrano bolj pozorni starejši med 70 in 75 let.

Dobra polovica sodelujočih v raziskavi (50,4 odstotka) je pripravljena plačati več za hrano, ki ne vsebuje umetnih dodatkov. Pripravljenost globlje seči v denarnico za nakup hrane brez umetnih dodatkov narašča s starostjo in doseženo stopnjo izobrazbe. Telovadbi pa se v največji meri posvečajo 18- do 20-letniki, med katerimi jih 57,1 odstotka telovadi vsaj enkrat na teden, najmanj pa 35- do 39-letniki (42,4 odstotka).

Comitato Regionale
del Friuli Venezia Giulia
dell'Unione Nazionale
delle Pro Loco d'Italia

Sapori Pro Loco

Vila Manin - Passariano

17.-18./23.-24.-25
M A J A 2014

Doživljati Furlanijo Julijsko krajino
Tipičnost Okus Tradicije

CASSA di RISPARMIO
del FRIULI VENEZIA GIULIA

ersa

Agenzia regionale per lo sviluppo rurale

Ovrednotenje Tradicionalnih Pridelkov Furlanije Julijske krajine

NEDELJA, 18. MAJA

15.30-17. ura

ARPE – ASSOCIAZIONE REGIONALE PRODUTTORI ERBE DEL FVG

Združenje in njegove dejavnosti bo predstavila
dr. agronomka Annalisa Giordano, predsednica ARPE-ja

Sledila bo predstavitev nekaterih pridelkov

Od 19. ure do 20.30

OLJKARSTVO V FURLANIJ JULIJSKI KRAJINI EKSTRADEVIŠKA OLIVNA OLJA FJK

Ennio Scarbolo, Tehnik pri službi ERSA

Sledila bo pokušnja ekstrapriviških
oljčnih olj

Dogodki bodo potekali v kraju Spazio Incontri, točneje v prostoru praznovanj Sapori Pro Loco 2014. V primeru grdega vremena bo manifestacija potekala v sejni dvorani Vile Manin v Passarianu.

▶ GORICA - Ul. Garzarolli 109/a - Tel. 0481.521433

▶ RONKE - Ul. Redipuglia 17
(nasproti cerkvi) - Tel. 0481.474887

Akustično središče Soncin

V našem **Akustičnem središču Soncin** boš vedno našel pozornost kvalificiranega tehnika, ki ti bo na razpolago in ti bo znal prisluhniti. Vse naše kliente namreč skrbno spremljamo na poti **slušne rehabilitacije** in z nudenjem navodil za dobro uporabo **slušnega aparata**.

TU PRI NAS BOŠ NAŠEL:

- ▶ Digitalne in analogne slušne aparate najboljših znamk
- ▶ Vsak dan informacije in brezplačno testiranje
- ▶ Baterije in dodatno opremo

Obiščite nas z zaupanjem, tudi Ti boš lahko spoznal, da imaš pravico do brezplačnega slušnega aparata, stroške katerega bo v celoti kril Državni zdravstveni inštitut

ZA NEOBVEZUJOČ ZMENEK, TUDI NA
DOMU, POKLIČI NA 0481.521433

Nove Tehnologije so skoraj nevidne

▶ Slišati pomeni živeti bolje

Prisrčna prireditev

Štandreški malčki so razveselili svoje mamice

Pred poslopjem štandreškega otroškega vrtca je bilo 12. maja živahno in veselo. Otroci so s prisrčno prireditvijo razveselili svoje mamice, saj so ob tej priliki odkrili dve umetniški deli, ki jih je podarilo društvo Skultura 2001 iz Štandreža in ki uprizarjata dečka, izdelanega v kamnu, ki usmerja svoj pogled proti metulju, ki leti ob steni poslopja vrtca. Raznobarvni metulj, izdelan v mozaiku, pritegne pozornost otroka in razbohoti njegovo domišljijo, želje in sanje. Avtorici umetnin Maria Teresa Cetani (deček) in Maria Eterna Baratta sta deli poklonili vsem materam za njihovo brezmejno ljubezen do otrok. Ljubezen mater do otrok in otrok do mater je bila poanta prisrčne prireditve, ki so jo uvedli otroci s pesmijo in

plesi. Ravnateljica Elizabeta Kovčič je nagovorila malčke in jim postavila vprašanje, koga imajo posebno radi. Vsi so zborna odgovorili, da svojo mamo. Zahvalila se je društvu Skultura 2001 in predsedniku Marjanu Breščaku za lepo darilo, ki bogati vhod v vrtec. Da društvo Skultura posveča posebno pozornost najmlajšim z različnimi pobudami, je vsekakor hvalevredno in priča o stalni zavze-

tosti ustanove za krajevno skupnost. O tem so spregovorili tudi podpredsednica goriške pokrajinske uprave Mara Černic, goriška občinska odbornica Arianella Bellan in predstavnica Fundacije Cassa di Risparmio, ki je pobudo tudi podprla. Predstavnica staršev Katja Zavadlav se je zahvalila vzgojiteljicam, ki so lepo pripravili otroke in vsem, ki so sodelovali pri pobudi.

DP

Foto DP

Razveseljive novice 'izpod mreže'

Tudi Olympia iz Gorice spet v odbojkarški B ligi

Kakšna sezona za naš šport! Po Jadranu in Vesni, o katerih smo se že razpisali, še en vrhunec v tretjem osrednjem ekipnem športu, navdušujoče napredovanje odbojkarjev združene goriške ekipe Olympie prvič v zgodovini kluba v državno B2 ligo. V soboto so člani moštva, ki je odraz poletni zasnovanega skupnega dela vseh slovenskih društev, ki se na Goriškem ukvarjajo z moško odbojko (Val, Soča, Naš prapor in seveda Olympia), v telovadnici Mirka Špacapana ob centru Lojze Bratuž napisali zgodovinsko stran za našo odbojko. Zdrževanje moči, ki se je kuhalo več časa, udeležilo pa prav v začetku sezone 2013/2014, je že v prvem letu prineslo bogate sadove; kot rad poudarja športni vodja Olympie Andrej Vogrič, so sicer temelje postavljali skoraj desetletje predvsem v klubu z Drevoreda 20. septembra. Enotna vrsta, ki je gospodarila v letošnji moški deželni C ligi in svojo premoč le še kronala z gladkim uspehom v odličnem dvoboju zadnjega kroga proti pravzaprav edinemu konkurentu, tržiškemu Fincantieriju, je razmeroma mlada postava z nekaterimi izkušenimi možmi. Vsak klub je prispeval svoje najboljše sile (Soča - Juren, Val - Lavrenčič, Plesničar), ogrodje moštva pa so vseeno sestavljali zlasti odbojkarji iz Olympiinega pogona na čelu s kapetanom in "duhovnim vodjo", podajalcem Hledetom ter napadalcema

Komjancem in Terpinom. Treba je namreč poudariti, da vsi dobro delajo na mladinskem področju, Olympia pa v najstniških kategorijah sploh prednjači v deželni merilu in bo katero selekcijo, kot kaže, imela tudi v letošnjih državnih finalih po starostnih obdobjih. Mladinci Olympie so na primer napredovali tudi iz prve divizije v D ligo, druga članska vrsta z imenom Soča, ki tudi sodi v celovit projekt o med-

zato, ker igro pozna do potankosti, v telovadnici je temeljit in nepopustljiv, hkrati pa je s človeškega vidika mož, ki je ostal v lepem spominu mladane vseh igralcev, ki so bili člani njegovih šesterek. V letošnji sezoni je vsak posameznik napredoval, s tem pa je rasla celotna zasedba. Lep pokazatelj je bila prav odločilna tekma, ko so k zmagi prispevali prav vsi odbojkarji, vsakdo je v polju dobro vedel, katera je njegova naloga, in jo tudi odgovorno ter učinkovito izpolnil. Za trenerja nedvomno najlepše zadoščenje. Ker je združena postava mlada in ima še veliko rezerv, se vodilni

možje projekta ne bojijo izziva drugoligaškega prvenstva. Za deželne predstavnike sicer velja, da je včasih preskok na državno raven tako boleč, da mu enostavno niso kos. Sloga Tabor, ki je sklenila novo uspešno sezono, pa v zadnjih letih dokazuje, da je lahko ključ za uspešnost prav

kakovostna produkcija igralcev doma. Ravno na tem bodo gradili pri Olympii. Ker si je navdušen ogledal sobotni dvoboj v Gorici, se je v evforiji po uspehu že govorilo o Lorisu Maniaju, njegova vrnitev pa menda zaenkrat ni realna, saj je še konkurenčen na najvišji ravni. Bolj stvarno je razmišljanje o dodatni rasti (pod Marchesinijevo taktiko), s katero bo lahko slovenska goriška reprezentanca faktor tudi v višjem nadstropju. Zanimiv in pozitiven za celotno našo odbojkarstvo in obče športno gibanje pa bo navsezadnje tudi slovenski derbi Olympia - Sloga Tabor v tako uglednem tekmovanju.

HC

SSO / Projekt Živi Kras

Dijaki šole Trinko prvi na poučnem izletu

Svet slovenskih organizacij (SSO) je začel izvajati nov projekt *Živi Kras - Carso vivo*, katerega namen je promocija in podpiranje z lastnimi pobudami teritorija, ki je vključen v Lokalno akcijsko skupino Kras/Gruppo di Azione Locale Carso (LAS/GAL), ki namenja pobudi finančno podporo v višini 30.000 evrov. Projekt promovira kulturno-ekološki turizem, ki valorizira posebnosti kraškega teritorija, njegovo floro, pokrajinsko raznolikost, zgodovinsko pomembnost ter sožitje dveh kultur, slovenske in italijanske. Projekt je namenjen široki javnosti v Italiji, Sloveniji in drugih državah ter specifičnim skupinam, kot so šole, ljubitelji narave in zgodovinarji.

Posebej je poudarjena vloga slovenske jezikovne skupnosti in zasluga, ki jo ima za ohranitev tega teritorija in za sožitje kljub mnogim sporom iz preteklosti. Tako se obiskovalcem prikaže družbena in zgodovinska realnost kraškega ozemlja. Projekt ponuja šolam pol-dnevne didaktične pakete, ki predvidevajo predavanje in ekskurzijo ter so naravnani na starost in stopnjo izobrazbe dijakov. Poznavanje zgodovine, kulture in jezika tega ozemlja bo pomagalo mladim premostiti še zadnje zapreke v sožitju med narodi. V sklopu tega programa so se v ponedeljek, 12. maja, dijaki iz prvih razredov srednje šole Ivan Trinko iz Gorice v sprem-

stvu profesorjev pripeljali v Sovodnje ob Soči. Tam je potekal prvi del srečanja na župnijskem vrtu, ki ga je radodarno dal na razpolago župnijski vikar msgr. Renato Podbersič. V šotoru, ki je bil tam postavljen, jih je pričakal profesor in zgodovinar Peter Černic. S pomočjo projekcij je gostom prikazal zanimivosti in posebnosti kraškega sveta ter razložil, koliko truda je moral človek vložiti, da se je ta ekosistem sploh razvil. Po predavanju so se odpeljali na Vrh Sv. Mihaela, kjer je potekal drugi del programa. Sprehodili so se po stezah preko Brestovca do Vižintinov. Po poti so si ogledali znamenitosti tega področja. Izlet se je končal z ogledom stare kraške hiše pri Vižintinih.

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

185

Ne vem, ali se dogaja tudi vam, da se ob prebiranju kake knjige že v začetku enostavno "izgubite", ali pa da že po prvih prebranih straneh izgubite vsako voljo za branje. Še huje pa je, vsaj zame, ko že na prvi strani pisatelj v bistvu pove vso zgodbo, o kateri namerava pisati več kot tristo strani dolg roman, ki je sicer res plod domišljije, a mu ga je pomagalo napisati njegovo življenje. Zgoščeno, brez dlak na jeziku vam pisatelj že na začetku knjige pove, da je junak bil rojen tam in tam in tega in tega dne, da je naredil to in ono, da je nazadnje umrl, vmes da je sicer živel, a še to njegovo ubogo življenje, da ni bilo kdo ve kaj, bil da je povprečen in povrh vsega je še sam vedel, da je zgolj povprečen. Vse je torej bilo nared, da knjigo takoj odložim, pa čeprav sem se dolgo obotavljal, preden sem jo kupil, še ko sem jo bil kupil, me je hčerka Tina, ki je bila v knjigarni z mano, nejeverno pogledala in vprašala, ali avtorja poznam. Nisem ga, priznal sem ji in še bolj zvedavo me je gledala. Ko sem knjigo po dolgem času le prebral, sprva me je odbijalo prav dejstvo, da sem v bistvu že po prvih straneh izvedel, za kaj gre, sem ji jo v nedeljo popoldan položil na mizo in ji dejal: "Ne začni sedaj, ampak takrat, ko boš imela več časa, ko boš psihično pripravljena, ko boš prenesla 'trdo in suho', a tudi izjemno pisanje, zgodba pa je itak povprečna, kot je povprečno naše življenje!" Tina mi je odvrnila, da pri dvajsetih zase še ne more reči, da živi povprečno življenje, in samo namuznil sem se, ko je rekla, da bo knjigo prebrala letos poleti ob morju.

"Aja, Tina, za to knjigo pa bom poslal sms sporočilo Vilgotu, enostavno bom napisal ime in priimek avtorja, zraven dodal njegov znani "A must read" ("Nujno preberi!") ter naslov romana, "sem bolj sebi kot njej dejal. Z Vilkom, ki bere že desetletja samo v angleščini in ameriški angleščini, se ne videva več, pa vseeno ne morem reči, da sva se izgubila, vem, da sva še vedno prijatelja, a najine življenjske poti so drugačne. Že dejstvo, da sem pomislil nanj, ko sem prebral roman z naslovom Stoner ameriškega pisatelja Johna Williama, ki ga ne poznate, če ga niste slučajno brali, ali pa se ne ukvarjate z ameriško književnostjo, je nekaj. Sicer imam prijatelja Vilka že dolgo na sumu, da je dosegel raven starega modreca, ker se po moje ne sprašuje več, kaj sploh počne tukaj, kot se še

vedno jaz sprašujem, ampak enostavno zre v svet z očmi tistega, ki ve, razume, predvsem pa z zdrave oddaljenosti opazuje, morda malce tudi vdan v usodo, gotovo pa dovolj moder, da se ne ukvarja več s tistim mojim ubijajočim: "Kaj sploh počnem tukaj?"

Včasih mi njegova hčerka Aleksija, Tinina prijateljica, pove, kaj njen tata prebira, a Aleksija je mlada in rada pozabi naslove; ko sem jo minulo soboto vprašal v avtomobilu, peljal sem jo iz Ljubljane na koncert v Šempas, če se tata ne jezi več, se je samo namuznila in rekla: "Ti nimaš niti pojma!" Še en dvom več torej, niti gotov torej ne morem biti, da je Vilko, zobozdravnik, ki je v mojem življenjskem risu prebral daleč največ knjig, dosegel raven modreca, ki zre, vidi, razume, sprejema in je vdan. Čeprav se z Vilkom ne videvava več, pa sem v trenutku, ko sem prebral knjigo Stoner, pomislil prav nanj. Vem zakaj, ampak to niti ni važno, sklenil pa sem, da mu bom takoj poslal sms sporočilo, hotel sem napisati tudi, da je roman Stoner "Masterpiece!", mojstrovina, a nisem napisal nič, ker sms sporočila nisem mogel poslati, prijateljeve telefonske številke namreč nimam več, zamenjal sem bil namreč mobilni telefon s tako imenovanim pametnim telefonom in pri prenosu podatkov izgubil vse številke, tudi tiste, ki bi jih rad obdržal. Pa ne bom več pisal o svoji neprilagojenosti v družbi, katere del sem tudi sam, ker sem sebe našel v Stonerju, v trdi revščini rojenem fantu, ki uide iz mizerije in suhe zemlje na univerzo, postane tam povprečen profesor, se poroči, odživi svoje življenje tako, kot mu je dano in ga je sam zmožen odživeti, da se v zadnjih urah zemeljskega življenja ob pogledu na sončni zahod še vedno sprašuje sam pri sebi: "Pa kaj si sploh pričakoval več? Kaj si mislil, da bo?", dokler mu ne zdrsne iz rok njegova knjiga in pade na tla, kot zdrsnje v nedoločljivo večnost za vedno njegovo borno, a polno življenje. Imela je prav izjemna, odlična Nežka Poljanšek, danes zelo poznana slovenska fizioterapevtka šampionke Tine Maze, ko je v nekem imenitnem intervjuju z enim stavkom zadela moje bistvo, ko je med drugim odgovorila: "Naj ponazorim: otrok, ki je odrasčal v težkih razmerah, bo težko našel stik z nekom, ki ne pozna lakote." In prav to je vedel vse življenje Stoner, je vedel pisatelj Williams in sedaj vem tudi jaz.

CINE

piazza Italia

CITTÀ FIERA

Vstop*
KINO
+ PIZZA
+ PIJAČA

* VELJA SAMO ZA FILME "2D"

OD
10€

SHOP & PLAY
Città Fiera

NAJVEČJE TRGOVSKO SREDIŠČE V DEŽELI

www.cittafiera.it